

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE**

ST-II.4221.5.2024.PL

Stary Sącz, 18 lipca 2025 r.

P O S T A N O W I E N I E

Na podstawie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572, z 2025 r. poz. 769 – dalej jako KPA) , na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 1) ust. 3 i 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940- dalej jako ustawa OOS), a także na podstawie art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940- dalej jako ustawa o ochronie przyrody), w związku z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Popradzka PLH120019 (Dz.U. z 2022 r., poz. 1427), po rozpatrzeniu wniosku Burmistrza Miasta i Gminy Uzdrowiskowej Muszyna znak RLiŚ.6220.11.2024 z dnia 18.10.2024 r. oraz po analizie uzupełnionego i ujednoliconego raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko

p o s t a n a w i a m

odmówić uzgodnienia warunków realizacji planowanego przedsięwzięcia pod nazwą **„Reaktywacja i rozwój całorocznego Ośrodka Turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku”** ze względu na możliwość wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019, tj. formy ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5) ustawy o ochronie przyrody.

U z a s a d n i e n i e

Burmistrz Miasta i Gminy Uzdrowiskowej Muszyna (dalej jako Burmistrz) wnioskiem znak RLiŚ.6220.11.2024 z dnia 18.10.2024 r. zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie o uzgodnienie warunków realizacji planowanego przedsięwzięcia pod nazwą „Reaktywacja i rozwój całorocznego Ośrodka Turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku”. Inwestorem tego przedsięwzięcia jest ‘PKL Muszyna Sp. z o.o.’ z siedzibą w Zakopanem przy ul. Bachledy 7d (dalej jako Inwestor).

Do powyższego wniosku Burmistrza nie załączono wniosku Inwestora o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wypisu i wyrysu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ani też informacji o braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Załączona do

przedmiotowego wniosku Burmistrza płyta CD opisana jako „raport o oddziaływaniu na środowisko” była uszkodzona, co uniemożliwiało odczytanie jej zawartości.

Zgodnie z uregulowaniem zawartym w art. 77 ust. 2 ustawy OOŚ organ występujący o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia jest zobowiązany do przedłożenia organowi uzgadniającemu następujących dokumentów:

- wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- wypisu i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan został uchwalony, lub informację o jego braku.

Działając na podstawie art. 64 § 2 KPA pismem znak ST-II.4221.5.2024.PL z dnia 25.10.2024 r. kierowanym do Burmistrza wezwano do uzupełnienia ww. dokumentów, w tym raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Wymienione wyżej dokumenty przedłożono w dniu 30.10.2024 r. Raport o oddziaływaniu na środowisko został przedłożony w formie elektronicznej na płycie CD i pendrive.

Po zapoznaniu się z treścią otrzymanego raportu o oddziaływaniu na środowisko stwierdzono, że dokonanie uzgodnienia nie nastąpi w ustawowym terminie ze względu na skomplikowany charakter sprawy i konieczność przeprowadzenia szczegółowych analiz. Zawiadomieniem znak: ST-II.4221.5.2024.PL z dnia 28.11.2024 r. poinformowano o niemożliwości uzgodnienia warunków realizacji planowanego przedsięwzięcia pod nazwą „Reaktywacja i rozwój całorocznego Ośrodka Turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” w ustawowym terminie oraz wskazano że sprawa będzie załatwiona do dnia 31.01.2025 r.

Szczegółowa analiza przedłożonego w dniu 30.10.2024 r. raportu o oddziaływaniu na środowisko wykazała, że dokument ten wymaga uzupełnień ponieważ nie zawiera kompletu danych niezbędnych do pełnego określenia oddziaływań na środowiska, a w szczególności oddziaływań związanych z całorocznym funkcjonowaniem planowanego ośrodka turystycznego i oddziaływań na cele ochrony i przedmioty ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

Biorąc powyższe pod uwagę, pismem znak ST-II.4221.5.2024.PL z dnia 31.01.2025 r. kierowanym do Burmistrza oraz przekazanym do wiadomości Inwestorowi, wezwano do uzupełnienia raportu o oddziaływaniu na środowisko. W piśmie tym wskazano szczegółowy zakres niezbędnych uzupełnień, który objął 33 zagadnienia.

Uzupełniony i ujednolicony raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zapisany na elektronicznym nośniku danych typu flash (pendrive) został przedłożony w dniu 04.04.2025 r. jako załącznik do pisma Burmistrza znak RLIIŚ.6220.11.2024 z dnia 04.04.2025 r. Otrzymany nośnik elektroniczny typu flash (pendrive) był uszkodzony w sposób uniemożliwiający odczytanie jego zawartości.

Pismem znak: ST-II.4220.5.2024.PL z dnia 07.04.2025 r. kierowanym do Burmistrza oraz przekazanym do wiadomości Inwestora poinformowano o otrzymaniu

uszkodzonego nośnika elektronicznego, co uniemożliwiało jego odczytanie oraz wezwano do przedłożenia uzupełnionego i ujednoliconego raportu o oddziaływaniu na środowisko w formie umożliwiającej odczytanie jego zawartości.

Uzupełniony i ujednolicony raport o oddziaływaniu na środowisko dla przedmiotowego przedsięwzięcia został przedłożony w formie elektronicznej na informatycznym nośniku danych umożliwiającym odczytanie jego zawartości w dniu 16.04.2025 r.

Przedłożony uzupełniony i ujednolicony raport liczył 390 stron tekstu. Do raportu załączono 7 tematycznych załączników zawierających między innymi: wyniki badań geofizycznych, analizy hydrologiczne, wyniki badań ruchu turystycznego, wyniki inwentaryzacji przyrodniczych. Załączniki zawierały zarówno materiały tekstowe jak i dane przedstawione w formie tabel, zestawień zbiorczych oraz na mapach tematycznych, a także dane geoprzestrzenne.

Skomplikowany charakter sprawy oraz obszerność przedłożonego materiału dowodowego wymagały przeprowadzenia czasochłonnych i pracochłonnych analiz. Z tego powodu zawiadomieniem znak ST-II.4221.5.2024.PL z dnia 23.05.2025 r. kierowanym do Burmistrza oraz przekazanym do wiadomości Inwestora poinformowano, że sprawa będzie załatwiona w terminie do 31.07.2025 r.

Będące przedmiotem niniejszego postanowienia przedsięwzięcie ma polegać na przebudowie i rozbudowie stacji narciarskiej Szczawnik, która aktualnie nie funkcjonuje. Celem tej przebudowy i rozbudowy ma być utworzenie całorocznego ośrodka turystyczno-rekreacyjnego.

Stacja narciarska Szczawnik rozpoczęła swoją działalność w sezonie 2008/2009 i prowadziła ją do roku 2019. Stacja narciarska Szczawnik prowadziła działalność wyłącznie w okresie zimowym. Po roku 2019 stacja narciarska Szczawnik przestała funkcjonować, a większość wchodzących w jej skład obiektów (w tym kolej linowa i wyciągi) zostało rozebranych.

Przedsięwzięcie planuje się zrealizować na terenie miejscowości Szczawnik w gminie Muszyna oraz na terenie miejscowości Wierchomla Mała w gminie Piwniczna – Zdrój. Zarówno w wariantcie, który inwestor wybrał do realizacji jak i w wariantach alternatywnych inwestycja ma być realizowana na powierzchni zajmującej około 71 ha, z czego około 48,8 ha leży na terenie gminy Muszyna a około 22,2 ha na terenie gminy Piwniczna – Zdrój.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 4 właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia jest Burmistrz Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna.

Obecnie grunty antropogenicznie przekształcone na potrzeby нефunkcjonującej stacji narciarskiej Szczawnik zajmują łącznie powierzchnię około 24 ha. W wariantcie przedsięwzięcia wybranym przez Inwestora do realizacji powierzchnia gruntów antropogenicznie przekształconych zwiększy się o około 11 ha (w tym trasy narciarskie) i osiągnie docelowo około 35 ha.

Planuje się zachowanie ok. 18,7 ha istniejących do 2019 r. tras narciarskich (z około 21,0 ha ich powierzchni) oraz rozbudowanie tras o kolejne 8,4 ha. Tak więc w wariantie wybranym do realizacji trasy narciarskie będą docelowo zajmować powierzchnię około 27 ha. Budowa nowych tras narciarskich wiązać się będzie z koniecznością dokonania wylesienia na powierzchni około 0,4 ha w wariantie wybranym do realizacji lub około 0,8 ha w wariantie alternatywnym.

Na terenie Szczawnika (gm. Muszyna) docelowo funkcjonować będzie 5 tras narciarskich, 2 „łączniki” (trasy narciarskie o mniejszej szerokości stanowiące funkcję głównie komunikacji pomiędzy głównymi trasami narciarskimi oraz istotnymi elementami ośrodka), oraz specjalna trasa przeznaczona dla jazdy na dmuchanych „dętkach”- Snowtubing na łącznej powierzchni ok. 15 ha. Na terenie Wierchomli funkcjonować będą 3 trasy narciarskie oraz 4 łączniki o łącznej powierzchni ok. 11 ha.

Nowe trasy narciarskie będą wymagały wykonania prac ziemnych polegających na wyprofilowaniu stoków w celu uzyskania przekrojów poprzecznych i podłużnych tras zapewniających bezpieczną i komfortową jazdę na nartach. Trasy istniejące będą wymagały dokonania napraw. Trasy narciarskie będą oświetlane w sezonie zimowym do godziny 21:00. Inwestycja obejmie również przebudowę i budowę systemu naśnieżania tras narciarskich.

Woda na potrzeby naśnieżania będzie pobierana z istniejącego ujęcia wody na potoku Szczawnik. Elementem systemu naśnieżania będzie planowany otwarty zbiornik na wodę do naśnieżania o pojemności ok. 21 500 - 23 000 m³. Zbiornik ten (w zależności od przyjętego rozwiązania) będzie miał głębokość od ok. 5 do ok. 8 m i zajmie powierzchnię ok. 0,43 ha.

Główną osią planowanego ośrodka będą powiązane ze sobą dwie napowietrzne koleje linowe. Napowietrzna kolej linowa oznaczona jako KL-1 o długości około 1500 m i zdolności przewozowej do 2400 osób na godzinę będzie miała swój początek przy parkingu w Szczawniku i będzie wywoziła pasażerów w wyższe partie ośrodka. Napowietrzna kolej linowa oznaczona jako KL-2 będzie kontynuacją ciągu transportowego kolei KL-1 i będzie przewoziła pasażerów w okolice szczytu Jaworzynka o wysokości 1001 m n.p.m. Długość trasy kolei KL-2 wyniesie około 1040 m, a jej zdolność przewozowa będzie maksymalnie osiągać 2400 osób na godzinę.

W części centralnej ośrodka zlokalizowane zostanie plateau przesiadkowe. Jest to miejsce, gdzie dojeżdża kolej dolna oraz „startuje” kolej górna. Pod względem funkcjonalnym miejsce to można określić jako główny „hub” komunikacyjny – tzn. przestrzeń, gdzie większość narciarzy korzystających z górnych tras będzie dojeżdżała poprzez kolej KL-1 do dolnej stacji kolei krzesełkowej KL-2.

W rejonie plateau przesiadkowego planuje się realizację:

- budynku usługowego US-N,
- budynku usługowo-gastronomicznego US – G,
- budynku stacji transformatorowej,
- wyciągu orczykowego,
- przenośnika taśmowego.

Budynek usługowy US-N będzie pełnił funkcję obsługi narciarzy i turystów. W budynku na parterze przewidziano wypożyczalnię i serwis nart oraz desek snowboardowych, wypożyczalnię sanek oraz trójkołowych pojazdów do zjazdów grawitacyjnych, miejsce umawiania lekcji jazdy na nartach i snowboardzie, toalety dla użytkowników oraz zaplecze socjalne wraz z toaletą dla pracowników. W przyziemiu przewidziano pomieszczenia techniczne oraz magazynowe.

Budynek gastronomiczny będzie pełnił funkcję obsługi gastronomicznej narciarzy i turystów. W budynku przewidziano sale konsumpcyjne, salę dla zajęć z dziećmi, zaplecze gastronomiczne przygotowania posiłków, toalety dla użytkowników oraz zaplecze socjalne wraz z toaletą dla pracowników.

Budynek stacji transformatorowej, będzie stanowił centrum zasilania tej części ośrodka. Przewidziano w nim miejsce dla dwóch transformatorów oraz pomieszczenia rozdzielni średniego i niskiego napięcia.

W rejonie plateau przesiadkowego ma również swój początek trasa do jazdy na dmuchanych kołach, wyciąg orczykowy obsługujący „Trasę 4” oraz przenośnik taśmowy do nauki jazdy na nartach.

W sąsiedztwie stacji górnej wyciągu orczykowego WO-1 „Frycek”, po stronie Wierchomli planowany jest budynek określony jako mały punkt gastronomiczny z miejscami konsumpcyjnymi na otwartej przestrzeni (utwardzonym placu o powierzchni do ok. 40 m²) dla około 30 osób.

Przy dolnej stacji kolei KL-1 planuje się wybudowanie zbiornika, o pojemności 5 m³, na olej napędowy przeznaczony do napędzania ratraków.

Zakłada się pozostawienie budynku pompowni systemu naśnieżania w obecnej lokalizacji przy potoku. Budynek ten podlegać będzie jednak przebudowie i rozbudowie, ze względu na konieczność domontowania kolejnego zestawu pompowego, zasilania elektroenergetycznego oraz instalacji i armatury obsługującej ten rozbudowany system.

Planowana jest również rozbudowa głównej stacji trafo ze względu na zwiększone zapotrzebowanie na moc.

Znajdujący się w pobliżu dolnej stacji kolei KL-1 parking o powierzchni przekraczającej 0,5 ha zostanie przebudowany. W ramach przebudowy wymieniona będzie nawierzchnia oraz wykonany będzie system kanalizacji deszczowej. Po wykonaniu przebudowy na parkingu tym znajdzie się 230 miejsc postojowych dla samochodów osobowych oraz 4 miejsca postojowe dla autokarów. Przy parkingu przewiduje się realizację niewielkiego budynku usługowego. Jego podstawową funkcją będzie wypożyczalnia sprzętu narciarskiego oraz sklepik z pamiątkami.

Przebudowany zostanie również znajdujący się bezpośrednio przy stacji dolnej kolei linowej KL-1 istniejący budynek usługowy. Planuje się zmianę sposobu użytkowania tego budynku na docelowy budynek usługowy - wielofunkcyjny, zawierający takie funkcje jak: informacja turystyczna, obsługa techniczno-gospodarcza, GOPR, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, magazyny itp. Zakłada się również możliwość realizacji pomieszczeń biurowych dla obsługi ośrodka.

W celu poszerzenia atrakcyjności obiektu poza okresem sezonu narciarskiego planuje się następujące działania:

- całoroczne funkcjonowanie napowietrznych kolei linowych,
- wyznaczenie tras ścieżek spacerowych i edukacyjnych,
- zorganizowanie w okresie letnim zjazdów bezsilnikowymi pojazdami kołowymi napędzanymi grawitacyjnie,
- prowadzenie działalności gastronomicznej,
- drobne elementy rekreacji wodnej dla dzieci w okresie letnim (małe kaskady wodne, zraszacze – element przewidziany tylko przy karczmie w wariantach alternatywnych).

Przedstawione powyżej przedsięwzięcie będzie realizowane na terenach objętych następującymi formami ochrony przyrody:

- Popradzkim Parkiem Krajobrazowym, czyli formą ochrony przyrody o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3) ustawy z dnia 16.04.20004 r. o ochronie przyrody .
- Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019, czyli formą ochrony przyrody o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5) ustawy z dnia 16.04.20004 r. o ochronie przyrody.

Inwestycja będąca przedmiotem niniejszego postępowania będzie składać się z następujących powiązanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wymienionych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.):

- tereny narciarskie o powierzchni nie mniejszej niż 5 ha i położone na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (§ 3 ust. 1 pkt 49 a),
- koleje linowe przeznaczone do obsługi terenów narciarskich określonych w § 3 ust. 1 pkt 49 (§ 3 ust. 1 pkt 63),
- wylesienie mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy (§ 3 ust. 1 pkt 88 c),
- garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów o powierzchni nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy,
- instalacje do podziemnego magazynowania produktów naftowych (§ 3 ust. 1 pkt 37 b).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 13) ustawy OOS przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie.

Powołane wyżej przepisy prawa dają podstawę do zakwalifikowania przedsięwzięcia będącego przedmiotem niniejszego postanowienia do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko czyli

takich, które mogą wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia pod nazwą „Reaktywacja i rozwój całorocznego Ośrodka Turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” został stwierdzony postanowieniem Burmistrza z dnia 19.08.2024 r. znak RLilŚ.6220.11.2024.

Uzupełniony i ujednolicony raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko przedstawił trzy warianty przedsięwzięcia. Wariant wybrany przez inwestora do realizacji oraz dwa warianty alternatywne oznaczone jako wariant I i wariant II. Wariant wybrany przez Inwestora do realizacji został uznany za najkorzystniejszy dla środowiska. Poszczególne warianty różnią się nieznacznie wielkościami powierzchni antropogenicznie przekształcanych, które będą zajmowane przez trasy narciarskie oraz budynki i budowle. W wariantcie wybranym do realizacji powierzchnie antropogenicznie przekształcone zajmą 34,96 ha. W wariantcie alternatywnym I powierzchnie antropogenicznie przekształcone zajmą 35,29 ha, a w wariantcie alternatywnym II 36,77 ha. Planowane wylesienia zajmą w wariantcie inwestorskim oraz wariantcie alternatywnym I powierzchnię 3875 m². W wariantcie alternatywnym II planowane wylesienie zajmie 7598 m². W wariantcie wybranym do realizacji roboty ziemne będą tak lokalizowane by ominąć zinwentaryzowane siedliska o charakterze łąk (siedliska o kodzie 7230) będące przedmiotami ochrony na Specjalnym Obszarze Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

Każdy z przedstawionych w raporcie wariantów dotyczy całorocznego ośrodka turystyczno- rekreacyjnego.

W wariantcie wybranym do realizacji wskazano następujące okresy i godziny funkcjonowania ośrodka:

1. W okresie zimowym, czyli od grudnia do marca, ośrodek będzie dostępny dla klientów/narciarzy od godziny 8:00 do godziny 21:00. Po godzinie 21:00 oświetlenie tras narciarskich będzie wyłączone. W godzinach od 6:00 do godziny 22:00 odbywać się będą przejazdy techniczne (inne niż utrzymanie stoków/tras), godz. pracy obsługi kolei/ośrodka (bez oświetlenia ośrodka/stoków po godz. 21:00). Ratrakowanie tras narciarskich będzie prowadzone od godziny 5:00 do godziny 8:00 oraz od godziny 21:00 do godziny 24:00. Nie można jednak wykluczyć incydentalnego przygotowania stoków w porze 24:00 – 5:00, w zależności od panujących warunków atmosferycznych. Ze względów bezpieczeństwa zarówno ratrakowanie jak i przejazdy techniczne będą realizowane pojazdami z oświetleniem.
2. W okresie kwietnia i maja ośrodek uruchomiony w czasie tak zwanego długiego weekendu majowego na okres do 10 dni w godzinach od 8:00 do 18:00. Poza tym okresem ośrodek nie będzie dostępny dla turystów/klientów ale będą prowadzone w nim prace naprawcze/utrzymeniowe/przeglądy w godzinach od 6: 00 do 18:00.
3. W czerwcu udostępnienie ośrodka dla klientów od godziny 8: 00 do godziny 20:00; godziny przejazdów technicznych, pracy obsługi ośrodka od godziny 6:00 do godziny 21:00.

4. W lipcu i sierpniu udostępnienie ośrodka dla klientów od godziny 8: 00 do godziny 19: 00; godziny przejazdów technicznych, pracy obsługi ośrodka od godziny 6: 00 do godziny 20:00.
5. We wrześniu udostępnienie ośrodka dla klientów od godziny 8:00 do godziny 18:00; godziny przejazdów technicznych, pracy obsługi ośrodka od godziny 6:00 do godziny 19:00.
6. W październiku funkcjonowanie ośrodka tylko w weekendy od godziny 8: 00 do godziny 18.00; godziny przejazdów technicznych, pracy obsługi ośrodka od godziny 6: 00 do godziny 18:00.
7. W listopadzie ośrodek niedostępny dla klientów. Przygotowanie do sezonu zimowego, godziny przejazdów technicznych, praca obsługi ośrodka w godzinach od 6:00 do godziny 16:00 bez oświetlania stoków.

Na potrzeby realizacji zadania: „Reaktywacja i rozwój całorocznego ośrodka turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” przeprowadzono inwentaryzację przyrodniczą. W ramach inwentaryzacji przyrodniczej wykonano badania terenowe w okresie od lipca 2023 r. do lipca 2024 r. obejmujące identyfikację chronionych siedlisk przyrodniczych (Dyrektywa Siedliskowa), chronionych gatunków roślin naczyniowych, mchów, grzybów, porostów oraz fauny: bezkręgowców, ichtiofauny, płazów, gadów, ptaków i ssaków (w tym badania chiropterologiczne). Badania prowadzono w buforze o zmiennej szerokości względem planowanego przedsięwzięcia, wynoszącej: 250 m - badania botaniczne i 500 m - badania fauny.

Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza wykazała, że teren inwestycji i jego otoczenie stanowi obszar o wysokich walorach przyrodniczych, znacząco wyróżnia się pod względem występowania cennych i rzadkich gatunków ssaków i jest miejscem występowania cennych gatunków ptaków i nietoperzy oraz siedlisk przyrodniczych.

Szata roślinna obszaru przedsięwzięcia jest zróżnicowana. Tereny otwarte na większości powierzchni porasta roślinność typowa dla górskich łąk ze związków *Polygono-Trisetion* (górskie łąki konietlicowe) i *Arrhenatherion elatioris* (łąki świeże) w tym dobrze wykształcone płaty siedlisk przyrodniczych 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie i 6520 Górskie łąki konietlicowe i mietlicowe użytkowane ekstensywnie oraz pastwisk ze związku *Cynosurion* (żyzne pastwiska). Szczególnie cenne i zasługujące na wzmożoną ochronę są niewielkie płaty roślinności towarzyszącej lokalnym wyiędom (młakom; płaty siedliska przyrodniczego 7230) - w ich obrębie występuje największa koncentracja rzadkich i cennych gatunków roślin naczyniowych (m.in. gółki długoostrogowej, kruszczyka błotnego). W otoczeniu obszaru przedsięwzięcia, znajdują się fragmenty żyznych buczyn 9130, dolnoreglowych lasów jodłowych 9110-3, bagiennej olszyny górskiej 91E0-7*. Dominują jednak lasy gospodarcze.

Badany teren cechuje się stosunkowo wysokim zróżnicowaniem gatunków ptaków. Najcenniejsze gatunki występują na terenie drzewostanu z przeważającym udziałem buka i jodły w wyższych klasach wieku. Spośród wszystkich stwierdzonych

gatunków ptaków na badanym terenie, 13 jest wymienionych w Zał. I Dyrektywy Ptasiej. Dla części z ww. gatunków gniazdowanie zostało potwierdzone (gąsiorek, sóweczka), dla innych stwierdzono, że gniazdowanie jest możliwe (derkacz, dzięcioł czarny, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, jarząbek, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, orzeł przedni i puszczyk uralski). Gatunkiem przelotnym na przedmiotowym terenie był trzmiełojad, a zimorodek był stwierdzony jedynie podczas żerowania w okresie zimowym. Gatunki z Zał. I Dyrektywy Ptasiej rozmieszczone są na całym obszarze badań. Z racji licznych potoków przecinających drzewostan na badanym terenie obserwowano dużą liczebność pliszki górskiej. Pozostałą awifaunę stanowią gatunki pospolite i szeroko rozpowszechnione, zamieszkujące głównie drzewostan zlokalizowany w obrębie inwestycji. Sporych rozmiarów tereny otwarte z łąkami, stanowią miejsce żerowania gatunków ptaków szponiastych (myszołów), sokołowatych (pustułka), czy żywiących się owadami oknówek i jerzyków. W południowej części powierzchni badawczej znajdują się tereny antropogeniczne – zabudowa wraz z ogrodami, gdzie stwierdzono obecność takich gatunków jak kos, makolągwa, pliszka siwa czy kopciuszek. Dwa ostatnie gatunki wykorzystują również budynki kolei linowej jako miejsca lęgowe. Drzewostan pokrywający w większości badany obszar (w zakresie buforu) wykorzystywany jest również przez ptaki poza sezonem lęgowym do jesienno-zimowych migracji w poszukiwaniu pokarmu. Obserwowano stada sikor (sosnowka, bogatka, czubatka) czy łuszczaków (krzyżodziób świerkowy, zięba, czeczotka), przemieszczających się w koronach drzew w okresie jesiennym, a zwłaszcza zimą.

Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją, w terenie stwierdzono występowanie dużych i chronionych drapieżników tj.: rysia euroazjatyckiego (*Lynx lynx*), wilka szarego (*Canis lupus*) i niedźwiedzia brunatnego (*Ursus arctos*). Na badanym terenie rysie prowadzą rozród – dotyczy to siedlisk leśnych położonych w sąsiedztwie planowanego przedsięwzięcia. Odnajdywano również tropy świadczące o przemieszczaniu się tych ssaków, także na terenach otwartych. Obszar badań stanowi też terytorium wilczej rodziny, dlatego jest również cenny w odniesieniu do tego drapieżnika. Ponadto niedaleko buforu badań (500 m odległości) odnotowano niedźwiedzia brunatnego, który może wykorzystywać obszar planowanej inwestycji jako korytarz ekologiczny. Całość buforu badań jest, i może być wykorzystywana przez drapieżniki pod kątem lokalnych i regionalnych szlaków przemieszczeń.

W toku prowadzonych badań odnotowano obecność 3 gatunków nietoperzy (oraz osobników nietoperzy nieprzypisanych do gatunków). Biorąc pod uwagę fakt, że rejestrowano także przeloty nietoperzy z rodzaju nocek oraz z grupy mroczek/mroczak/borowiec liczba gatunków jest z pewnością wyższa. Najprawdopodobniej występuje tu także podkowiec mały, nocek orzęsiony i mroczak posrebrzany.

W odniesieniu do herpetofauny najcenniejszym gatunkiem stwierdzonym na badanym terenie jest kumak górski, znajdujący się w Zał. II Dyrektywy Siedliskowej. Pozostałe gatunki płazów i gadów występują pospolicie.

Obserwowaną faunę bezkręgową stanowiły w większości pospolicie występujące gatunki. W trakcie badań potwierdzono występowanie biegacza urozmaiconego w obrębie cieków przepływających przez teren badań.

Fauna ryb inwentaryzowanego obszaru jest uboga, jednak typowa i charakterystyczna dla przyróżłowych partii górskich cieków. Tworzy ją dwugatunkowy zespół ryb złożony z powszechnie występującego tu pstrąga potokowego oraz podlegającego ochronie głowacza pręgopłetwego. Wyniki oceny stanu populacji głowacza jak i kondycji jego siedlisk nie budzą zastrzeżeń, a perspektywy zachowania tego ważnego gatunku na analizowanym obszarze można określić jako dobre.

Jak wskazano wcześniej, obszar na którym planuje się realizację przedmiotowego przedsięwzięcia położony jest w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 oraz w Popradzkim Parku Krajobrazowym.

Ponadto inwestycja zlokalizowana jest prawie w całości w obrębie korytarza ekologicznego GKK3 – Beskid Sądecki, stanowiącego część Głównego Korytarza Karpackiego, umożliwiającego przemieszczanie się i bytowanie dużych ssaków drapieżnych i kopytnych, a także na przebiegu lokalnych korytarzy ekologicznych fauny¹ - wilka, rysia, jelenia, sarny, dzika i nietoperzy oraz potencjalnie żbika i niedźwiedzia.

Obszar Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 został wyznaczony w celu ochrony siedlisk wraz z gatunkami roślin i zwierząt wymienionych w Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. (Dyrektywa Siedliskowa). Dla ww. obszaru obowiązuje rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Popradzka (PLH120019)². Plan zadań ochrony dla obszaru Ostoja Popradzka PLH120019 jest w trakcie opracowywania przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Krakowie. Obwieszczeniem znak: OP.6320.9.2024.MSz z 17 kwietnia 2024 r. przyjęto tymczasowe cele ochrony dla ww. obszaru Natura 2000³.

Ostoja Popradzka znajduje się w Beskidzie Sądeckim, obejmuje dwa duże pasma górskie (tj.: Radziejowa i Jaworzyna Krynicka) oraz małą grupę górską - Góry Czerchowskie. Najwyższe szczyty górskie pasm to Radziejowa (1265 m n.p.m.) i Jaworzyna Krynicka (1116 m n.p.m.). Ostoja Popradzka od południowego zachodu graniczy z Pieninami i Małymi Pieninami oraz słowackimi Beskidami, natomiast od wschodu z pasmem Beskidu Niskiego i jest niezwykle istotnym obszarem dla zachowania spójności sieci obszarów Natura 2000 w Europie. Stanowi ważny korytarz migracyjny w Karpatach (część międzynarodowego Korytarza Karpackiego). Duże zwarte kompleksy leśne na terenie obszaru stanowią istotne siedlisko dużych drapieżników (wilk, ryś, niedźwiedź) oraz są miejscem występowania rzadkich owadów czy nietoperzy. Wśród najbardziej wartościowych elementów ostoi wymienia się dobrze zachowane lasy o naturalnym charakterze, a także źródłiska i naturalne doliny

¹ Por. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla inwestycji pn.: „Reaktywacja i rozwój całorocznego Ośrodka Turystycznego Wierchomla - Muszyna w Szczawniku” Biosphere Sylwia Salach, INVESTNATURE Kinga Frąć.

² Dz.U. z 2022 r., poz. 1427.

³ <https://www.gov.pl/web/rdos-krakow/ostoja-popradzka>

dużych rzek górskich. Dzięki zróżnicowaniu wysokości i klimatu, wykształcił się piętrowy układ roślinności. Najniżej występuje piętro pogórza, o charakterystycznej mozaice pól, łąk i lasów mieszanych. Powyżej znajduje się regiel dolny (dominują lasy jodłowo-bukowe i buczyny), poprzecinane polami uprawnymi i pastwiskami. Piętro regla górnego w postaci wysokogórskiego boru świerkowego, wykształciło się jedynie na niewielkich powierzchniach pasma Radziejowej. W dolinach rzek występują grądy, łągi i zarośla wierzbowe. Lasy pokrywają około 80% powierzchni ostoi. Przedmiotami ochrony są siedliska tj.: bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion*) [6230]; ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) [6430]; niżowe i górskie świeże łąki (*Arrhenatherion elatioris*) [6510]; górskie łąki konietlicowe (*Polygono-Trisetion*) [6520]; górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak turzycowisk i mechowisk [7230]; jaskinie nieudostępniowane do zwiedzania [8310]; kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) [9110]; żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) [9130]; grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio Carpinetum*, *Tilio Carpinetum*) [9170]; jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*) [9180]; łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albobfragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) [91E0] i górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*) [9410], duże drapieżniki: wilk (*Canis lupus*) [1352], ryś (*Lynx lynx*) [1361] niedźwiedź (*Ursus arctos*) [1354], nietoperze: nocek orzęsiony (*Myotis emarginatus*) [1321], nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) [1323] i nocek duży (*Myotis myotis*) [1324] oraz inne gatunki takie jak: wydra [*Lutra lutra*] [1355], [1386], ślimak poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*) [1014] i gatunek mchu bezlist okrywowy (*Buxbaumia viridis*).

Do wysokich (H) zagrożeń dla obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 wskazuje się m.in. kompleksy narciarskie (G02.02) oraz inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (G01.08).

Ponadto na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie zostały wykonane dodatkowe inwentaryzacje przyrodnicze w tym m.in. w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16-00 pod nazwą „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” wykonano inwentaryzację wilka *Canis lupus*, rysia *Lynx lynx* oraz niedźwiedzia brunatnego *Ursus arctos* na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019⁴ w zakres której wchodziły również elementy mające służyć przygotowaniu planu zadań ochronnych, w tym ocena stanu ochrony, identyfikacja zagrożeń oraz propozycje działań ochronnych.

W obszarze badań wykonanych w ramach inwentaryzacji przyrodniczej dla budowy ośrodka turystycznego Wierchomla - Szczawnik stwierdzono występowanie:

A. siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019:

– 6230 – górskie i niżowe murawy bliźniczkowe

⁴ Raport końcowy z inwentaryzacji dużych ssaków drapieżnych na terenie Ostoi Popradzkiej, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk oraz Mentor Consulting sp. z o.o., (Kraków 2020)

- 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- 6520 – górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie
- 7230 – górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9110 – kwaśne buczyny,
- 9130 – żyzne buczyny,
- 91E0 – łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe*.

B. gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019:

- biegacza urozmaiconego
- kumaka górskiego
- rysia euroazjatyckiego
- wilka szarego
- podkowca małego.

Ponadto w kwietniu 2024 r. nadleśnictwo Piwniczna wykazało na fotopułapce obecność niedźwiedzia brunatnego *Ursus arctos* około 500 m od buforu badań.

Na terenie badań stwierdzono również obecność nietoperzy z rodzaju *Nocek* *Myotis*, nie określono jednak gatunku. Niemniej w bliskim sąsiedztwie inwestycji (poza obszarem buforu badań faunistycznych) zlokalizowane są cztery kolonie rozrodcze podkowca małego na strychach następujących obiektów: cerkwi św. Łukasza w Jastrzębiku, cerkwi św. Dymitra Sołuńskiego w Szczawniku, kościele parafialnym parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Złockiem oraz cerkwi św. Michała Archaniola w Wierchomli Wielkiej). Ponadto na strychu cerkwi w Wierchomli znajduje się jeszcze kolonia rozrodcza nocka orzęsionego. Zgodnie z informacjami zawartymi w przedłożonej inwentaryzacji, biorąc pod uwagę zasięg żerowania tych gatunków: odpowiednio podkowca małego do 2,5 km i nocka orzęsionego do 6 km istnieje prawdopodobieństwo, że teren inwestycji może znaleźć się w zasięgu żerowania nietoperzy z tych kolonii. Dodatkowo w bardzo bliskim sąsiedztwie granic buforu badań faunistycznych znajduje się niewielka jaskinia: Zbójnicka Jama pod Pustą Wielką wykorzystywana jako kwatera dzienna m.in. podkowca małego.

Przeprowadzona analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że realizacja przedmiotowej inwestycji w wybranych przez Inwestora wariantach, w tym w wariantcie preferowanym wskazanym przez raport oddziaływania na środowisko jako wariant najkorzystniejszy dla środowiska, będzie wiązać się ze znacząco negatywnym oddziaływaniem na obszar Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 w tym na jego integralność oraz powiązania z innymi obszarami.

Jako znacząco negatywnie oddziałujące na obszar Natura 2000 określa się oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub wpłynąć negatywnie

na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.⁵

W analizowanym przypadku znacząco negatywne oddziaływania dotyczyć będą dużych drapieżników: wilka, rysia i niedźwiedzia, a więc gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 oraz integralności obszaru natura 2000 i jego powiązań z innymi obszarami.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 na jego terenie występuje populacja rysia licząca od 12 do 24 osobników, populacja wilka licząca od 9 do 17 osobników (populacje osiadłe, potwierdzono rozród) oraz od 1-3 niedźwiedzi (obecność tymczasowa, nie potwierdzono rozrodu).

Przeprowadzona na potrzeby realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia inwentaryzacja przyrodnicza wykazała, że obszar inwentaryzacji znacząco wyróżnia się pod względem występowania cennych i rzadkich gatunków ssaków. Na obszarze badań (w buforze do 500 m) stwierdzono regularne miejsca bytowania rysia euroazjatyckiego oraz wilka szarego. Ponadto jak podkreśla raport końcowy z inwentaryzacji „*udało się potwierdzić rozród rysia w obszarze, w południowej części obszaru badań*”. Z przekazanych wraz z raportem warstw w postaci plików shp wynika, że w trakcie prowadzonej rocznej inwentaryzacji w obszarze badań odnotowano łącznie 45 śladów obecności ww. dużych drapieżników tj. wilka i rysia. Obecność rysia potwierdzono na 21 nagraniach z fotopułapek (kilkukrotnie zarejestrowano rysicę z dwoma młodymi) oraz odnotowano 12 tropów/śladów tego drapieżnika. Wilka zarejestrowano na 10 nagraniach z fotopułapek oraz potwierdzono 2 ślady jego obecności w postaci odchodów. Należy zauważyć, że ślady obecności ww. drapieżników potwierdzono zarówno w terenach leśnych przylegających do terenu projektowanego przedsięwzięcia jak i w terenach otwartych w obszarze objętym planowanym przedsięwzięciem oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie, co świadczy o wykorzystaniu całości terenu inwentaryzacji jako siedliska ww. gatunków. Bazę pokarmową w tej części Europy dla rysia stanowi głównie sarna europejska, natomiast dla wilka jeleni szlachetny, sarna europejska, w mniejszym stopniu dzik euroazjatycki. Ww. gatunki łowne oraz występujące w obszarze inwestycji duże drapieżniki łączy relacja „ofiara-drapieżnik”. Drapieżnik zdobywa pożywienie polując na inne zwierzęta (ofiary), co wpływa na zachowania, strategie i ewolucje obu stron. Przedłożona inwentaryzacja wykazała liczne ślady obecności zwierząt łownych tj.: sarna europejska, jeleni szlachetny i dzik euroazjatycki. Dostępność odpowiednio licznej bazy żerowej jest czynnikiem warunkującym bytowanie ww. drapieżników. W odniesieniu do niedźwiedzia w kwietniu 2024 r. Nadleśnictwo Piwniczna wykazało na fotopułapce jego obecność około 500 m od buforu badań. *„Ze względu na duże zdolności migracyjne tego drapieżnika wskazuje to na wykorzystanie obszaru badań*

⁵ Art. 3, ust.1, pkt 17 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

jako korytarza ekologicznego. Istnieje duże prawdopodobieństwo pojawienia się gatunku w przyszłości, w otoczeniu planowanego zadania”.⁶

Raport końcowy z inwentaryzacji przyrodniczej sporządzony dla przedmiotowego przedsięwzięcia w swoim podsumowaniu stwierdza, że „Ochrona i zarządzanie tymi obszarami wymaga zintegrowanego podejścia, które uwzględnia zarówno potrzeby tych gatunków, jak i ludzką działalność. Ochrona takich obszarów jest kluczowa dla zachowania populacji rysia. Obszary, w których rysie się rozmnażają, często obejmują cenne siedliska, które muszą być chronione dla zachowania bioróżnorodności gatunku. Obszar badań stanowi też terytorium wilczej rodziny, dlatego jest również cenny w odniesieniu do tego drapieżnika. Ponadto niedaleko buforu badań (500 m odległości) odnotowano niedźwiedzia brunatnego, który może wykorzystywać obszar planowanej inwestycji jako korytarz ekologiczny.”

Ryś euroazjatycki *Lynx lynx* jest największym przedstawicielem rodziny kotowatych w Europie. Ryś preferuje tereny zalesione o dużej gęstości, wraz z gęstym podszyciem i wiatrołomami, a także miejsca gdzie występują skałki oraz występy skalne, stąd też obszar Popradzkiego Parku Krajobrazowego doskonale spełnia te wymagania⁷. Rysie bardzo niechętnie przekraczają duże, otwarte obszary polne⁸. Ważną rolę dla rysia odgrywają śródleśne polany z rozwiniętym runem i naturalnym odnowieniem z powodu ich atrakcyjności jako miejsca żerowania ssaków roślinożernych i dobrych warunków podchodzenia ofiar.⁹ Ruja u rysia przypada w okresie od końca stycznia do marca. Młode rodzą się najczęściej w maju, zwykle 2–3 osobniki i przebywają z matką do następnej rui¹⁰. Samice z kociętami, wymagają spokojnych miejsc do wychowu młodych. Część młodych (najczęściej samice) osiedla się w sąsiedztwie terytorium matki.⁸ Terytorium jednego rysia wynosi ok. 100 - 250 km²¹¹ (w polskich Karpatach ok. 100 km²⁷). Ryś prowadzi skryty tryb życia, jest aktywny głównie nocą. W miejscach spokojnych oraz w czasie zwiększonego zapotrzebowania pokarmowego (zima, wychowywanie młodych) bywa także aktywny w dzień¹⁰. Zasięg dyspersji (migracji) młodych osobników wynosi od kilku do 130 km. Rysie przemierzają średnio ok. 7 km dziennie w obrębie swoich terytoriów, jednak po zabiciu ofiary znacznie ograniczają ruchliwość do czasu jej skonsumowania (zwykle 2 - 3 dni).¹² Jak wskazano wcześniej ochrona analizowanego terenu jest kluczowa dla zachowania populacji rysia. Należy zauważyć, że według raportu końcowego z inwentaryzacji fotopułapki wielokrotnie zarejestrowały ten gatunek w tym rysicy z młodymi, co

⁶ Raport końcowy z inwentaryzacji przyrodniczej dla zadania: „Reaktywacja i rozwój całorocznego ośrodka turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” Biosphere Sylwia Salach, Rzeszów, lipiec 2024 r.

⁷ Inwentaryzacja i waloryzacja Przyrodnicza Popradzkiego Parku Krajobrazowego na terenie Gmin Krynica Zdrój, Łabowa, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Rytro i Stary Sącz w ramach projektu pn.: „Sposoby poszukiwania synergii pomiędzy dziedzictwem przyrodniczym Popradzkiego Parku Krajobrazowego, a rozwojem społeczno - gospodarczym obszaru oraz edukacja ekologiczna”, (Kielce 2018)

⁸ Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych, 1361 Ryś euroazjatycki *Lynx lynx* (Linnaeus, 1758), Opracowali: Włodzimierz Jędrzejewski, Tomasz Borowik i Sabina Nowak

⁹ O wymaganiach środowiskowych rysia euroazjatyckiego *Lynx lynx* do bezpośredniego wykorzystania w aktywnej ochronie gatunku w Polsce, K Schmidt¹, T. Podgorski, R. Kowalczyk, A. Gulczyńska 2007

¹⁰ Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. 2004. Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków).m Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6,

¹¹ Jędrzejewski, W., Nowak, S., & Schmidt, K. (2001). Inwentaryzacja wilków i rysi w nadleśnictwach i parkach narodowych Polski, 2001 r. Zakład Badania Ssaków, Białowieża. Msc.

¹² Dobre praktyki w ochronie dużych drapieżników: wilka, rysia i niedźwiedzia zalecenia dla hodowli zwierząt, realizacji gospodarki pasiecznej, gospodarki leśnej, gospodarki łowieckiej oraz w trakcie planowania przestrzennego i wykorzystania turystycznego obszarów występowania dużych drapieżników Dr Katarzyna Bojarska Dr Ewa Zyśk-Gorczyńska, 2018 r.

świadczy o stałym wykorzystaniu analizowanego terenu przez te zwierzęta oraz ich rozrodzie. Przedłożone uzupełnienie raportu w odpowiedzi na zapytanie dotyczące wskazania miejsc rozrodu rysia stwierdza, że „na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej nie stwierdzono stanowiska/miejsca rozrodu rysia w buforze inwentaryzacji. Miejsca związane ze stwierdzeniem samicy rysia z młodymi świadczą o potencjalnie bliskiej odległości strefy rozrodu gatunku” (...) „Odnotowano tylko przemieszczającą się rysicę z młodymi”. Powyższe nie wyklucza możliwości występowania miejsc rozrodu rysia w sąsiedztwie planowanej inwestycji. Dorosłe samice prowadzące młode są najsilniej terytorialne. Wielkość zajmowanych przez nie arealów osobniczych obejmuje minimalnie 10 km² w maju i czerwcu wkrótce po urodzeniu rysiąt. Samice nie odchodzą wówczas od gniazda z młodymi dalej niż 2-3 km, opuszczając je średnio 2-3 razy dziennie. Od sierpnia młode postępują za matką i towarzyszą jej w wędrówkach, a także polowaniach. Stopniowo areal samicy wzrasta do około 90 km². Młodociane rysie nieaktywne płciowo (dojrzałość płcią osiągają w wieku ok. 1-2 lat w zależności od płci) zajmują arealy średnio 64-68 km², są tolerowane przez dorosłe rysie obu płci, a ich niewielkie arealy są praktycznie w całości pokryte przez arealy dorosłych samców i/lub samic.¹³

Wyniki przeprowadzonych w ramach prowadzonego przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk (na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska) monitoringu gatunków zwierząt lata 2023-2025 badań rozmieszczenia wilka i rysia w Polsce za okres 01.05.2023 - 30.04.2024 r. wskazują, że przypadki rozmnażania się rysi w Polsce są stosunkowo rzadkie. Tylko 6,3% obserwacji pojedynczych oraz 3,5% obserwacji wielokrotnych dotyczyło stwierdzenia samic rysia prowadzących młode. Również wcześniejsze dane z pilotażowego monitoringu rysia prowadzonego w latach 2016-2020 wskazują na bardzo niską liczbę obserwacji samic rysia z młodymi w skali kraju. Stwierdzono, że obserwacje grup rodzinnych w roku 2022 wystąpiły na zaledwie 28% całkowitego obszaru występowania rysia.¹⁴

Wilk szary *Canis lupus* to gatunek terytorialny, żyjący w grupach rodzinnych zwanych watahami, składających się przeważnie z pary rodzicielskiej oraz ich młodych. Do rui wilki przystępują w lutym, a szczenięta rodzą się na przełomie kwietnia i maja. Wadery zwykle szczenią się w norach (najczęściej są to stare nory borsucze lub lisie, poszerzone przez wilki), ale także w wykrotach drzew, a nawet w dobrze osłoniętych legowiskach na ziemi.¹⁵ Wilk jest zwierzęciem na ogół skrytym, stąd też dobrze zachowane gęste kompleksy leśne Popradzkiego Parku Krajowego stanowią bardzo dobrą bazę siedliskową. Jest ona szczególnie ważna w okresie rui i rozrodu, gdyż wtedy samice potrzebują spokojnych i ustronnych miejsc, niezakłócanych ludzką obecnością. Sprzyja to rozrodowi oraz odchowaniu młodych

¹³ Jędrzejewski W., Jędrzejewska B., Schmidt K., Okarma H., Kowalczyk R. Ekologia rysia(*Lynx lynx*) w Puszczy Białowieskiej. Wiadomości Ekologiczne 4: 17-41, 1999

¹⁴ <https://siedliska.gios.gov.pl/wyniki-monitoringu-menu/cykl-2023-2025/wyniki-monitoringu-zwierzat>

¹⁵ Inwentaryzacja wilków i rysi w nadleśnictwach i parkach narodowych Polski, Jędrzejewski, W., Nowak, S., & Schmidt, K. (2001) 2001 r. Zakład Badania Ssaków, Białowieża. Msc.

wilków”¹⁶. Terytorium jednej wilczej watahy w warunkach Polski wynosi od 150 do 300 km² ¹⁷ (na terenie Popradzkiego Parku Krajobrazowego, który w większości pokrywa się z obszarem Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 może ono nie przekraczać 100 km²)¹⁷. Przeprowadzona inwentaryzacja na potrzeby raportu nie wykazała w otoczeniu terenu planowanego zadania rozrodu tego drapieżnika, niemniej „obszar badań stanowi też terytorium wilczej rodziny, dlatego jest również cenny w odniesieniu do tego drapieżnika”¹⁸, którego obecność w rejonie planowanego zadania wielokrotnie potwierdzono, co świadczy o regularnym wykorzystywaniu tego terenu jako miejsca przemieszczeń i żerowania.

Niedźwiedź brunatny *Ursus arctos* jest największym ssakiem drapieżnym występującym w Europie. Niedźwiedzie są samotnikami, wyjątek stanowią samice prowadzące młode. Samce nie uczestniczą w wychowywaniu młodych. Okres godowy u niedźwiedzi trwa od maja do lipca. Młode przychodzą na świat od stycznia do marca, w gawrze, kiedy samica śpi.¹⁹ Ostoja Popradzka leży w obszarze łącznikowym między dwoma rejonami stałego występowania i rozrodu niedźwiedzi: segmentem zachodnim – obejmującym w Polsce Tatry i Beskid Żywiecki, oraz segmentem wschodnim - obejmującym Bieszczady. W obszarze łącznikowym występowanie niedźwiedzi jest efemeryczne i prawie nie notuje się rozrodu. Ma on natomiast ogromne znaczenie dla utrzymania ciągłości genetycznej między segmentem wschodnim a zachodnim. Stąd obecność niedźwiedzi w Ostoi Popradzkiej jest najczęściej tymczasowa, a gawrowanie notuje się sporadycznie.²⁰ Powierzchnia rocznych areałów osobniczych niedźwiedzia może wynosić od 23 do 500 km².²¹ Obszar planowanej inwestycji niedźwiedzie mogą wykorzystywać jako korytarz ekologiczny¹⁸.

Największe oddziaływania planowanej inwestycji na ww. gatunki zwierząt związane będą z etapem jej eksploatacji.

W okresie kiedy wykonywana była inwentaryzacja przyrodnicza ośrodek narciarski Szczawnik nie funkcjonował. Nie były więc generowane oddziaływania związane z pracą kolei krzesełkowej i orczyków, przemieszczaniem się narciarzy po stoku, oświetleniem tras i naśnieżaniem. W analizowanym obszarze nie była prowadzona również letnia działalność ośrodka. Rozpoczęcie działalności całorocznego ośrodka turystycznego „Wierchomla - Muszyna w Szczawniku” będzie wiązać się z powstaniem nowych oddziaływań związanych z uruchomieniem kolei linowych i wyciągów orczykowych, tras narciarskich w tym ich oświetlenia, ratrakowania i naśnieżenia oraz eksploatacją obiektów turystycznych (usługowych i gastronomicznych) oraz innych atrakcji turystycznych (snowtubing, trasy zjazdu na

¹⁶ Inwentaryzacja i waloryzacja Przyrodnicza Popradzkiego Parku Krajobrazowego na terenie Gmin Krynica Zdrój, Łabowa, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Rytro i Stary Sącz w ramach projektu pn. „Sposoby poszukiwania synergii pomiędzy dziedzictwem przyrodniczym Popradzkiego Parku Krajobrazowego, a rozwojem społeczno - gospodarczym obszaru oraz edukacja ekologiczna”, Kielce 2018

¹⁷ Inspekcja Ochrony Środowiska, Monitoring Gatunków Zwierząt, Przewodnik metodyczny, Część pierwsza, Warszawa 2010

¹⁸ Por. Raport końcowy z inwentaryzacji przyrodniczej dla zadania: „Reaktywacja i rozwój całorocznego ośrodka turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” Biosphere Sylwia Salach, Rzeszów, lipiec 2024 r.

¹⁹ Dobre praktyki w ochronie dużych drapieżników: wilka, rysia i niedźwiedzia zalecenia dla hodowli zwierząt, realizacji gospodarki pasiecznej, gospodarki leśnej, gospodarki łowieckiej oraz w trakcie planowania przestrzennego i wykorzystania turystycznego obszarów występowania dużych drapieżników Dr Katarzyna Bojarska Dr Ewa Żyśk-Gorczyńska, 2018 r.

²⁰ Standardowy Formularz Danych dla Obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH 120019

²¹ Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z.2004. Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków).m Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6,

bezsilnikowych pojazdach grawitacyjnych) i związanym z tym znacznie zwiększonym ruchem turystycznym.

W raporcie dokonano analizy ruchu turystycznego. W celu określenia obecnego stanu ruchu turystycznego, Inwestor wystąpił o udostępnienie danych mobilnych od operatorów sieci komórkowych. Prezentacja zawierająca wyniki analiz danych mobilnych została przedstawiona w Załączniku nr VI.G. W przedstawionej analizie zebrano dane z dwóch obszarów tj. planowanego przedsięwzięcia nazywając go „Muszyna Szczawnik” oraz z obszaru funkcjonującej stacji narciarskiej Wierchomla wraz z rejonem baczki nad Wierchomlą nazywając go zamiennie „Wierchomla Mała”/ „Wierchomla”.

Liczba wizyt na badanym obszarze w 2024 roku wyniosła łącznie 464 601. Dla obszaru Wierchomla Mała było to 329 352 wizyt, dla obszaru Muszyna/Szczawnik 135 249 wizyt. Natomiast przy założeniu badawczym, że jedna osoba może dokonać dziennie tylko jednej wizyty na badanym obszarze liczba wizyt w 2024 roku wyniosła łącznie 321 902. Dla obszaru Wierchomla Mała było to 205 286 wizyt, dla obszaru Muszyna/Szczawnik 116 616 wizyt. W analizowanym przypadku, w szczególności w odniesieniu do sezonu zimowego istotna jest liczba „wszystkich wizyt” w rejonie z uwagi na wielokrotne wykorzystanie tras narciarskich przez jednego użytkownika.

Według raportu inwestycja została tak zaprojektowana, aby możliwe było zapewnienie: w sezonie zimowym: około 3 200 wizyt użytkowników/dzień, a w sezonie letnim około 3 600 wizyt użytkowników/dzień.

Raport wskazał, że po uwzględnieniu powyżej przedstawionych danych projektowych liczba wizyt użytkowników w sezonie zimowym będzie kształtować się na poziomie 78 500, a w sezonie letnim na poziomie 231 000.

Porównując dane (przedstawione w załączniku VI G do raportu „liczba wizyt dla obu obszarów w poszczególnych miesiącach 2024”) dotyczące ośrodka narciarskiego Wierchomla,²² działającego w godzinach 9:00-17:00, gdzie dostępnych jest 5 tras zjazdowych o długości łącznej około 3 700 m, które wskazują, że liczba wizyt na tym obszarze w okresie zimowym wynosiła ok. 225 000 z projektowanym ośrodkiem narciarskim Szczawnik, który zgodnie z założeniami projektowymi będzie posiadał 8 tras i 6 łączników o łącznej długości ok. 7 000 m i funkcjonował w okresie zimowym w godzinach od 8:00 – 21:00, niewiarygodne wydaje się aby generował on ok. 140 000 mniej wizyt od ośrodka w Wierchomli. Ponadto nie sposób zgodzić się z założeniami raportu według którego *„osiągnięcie ruchu narciarskiego i turystycznego w skali roku, na łącznym poziomie 250 tys. osób wydaje się maksymalnym progiem dla planowanej reaktywacji ośrodka. Jest to założenie zbieżne z tym, jakie było obserwowane w latach, kiedy ośrodek funkcjonował.”* Przede wszystkim planowana inwestycja posiada znacznie bogatszą ofertę turystyczną w stosunku do oferty funkcjonującego do 2019 r. ośrodka narciarskiego. Stanowi ją otwarcie ośrodka w sezonie letnim z nowymi atrakcjami turystycznymi oraz w sezonie zimowym, wprowadzenie dodatkowych tras narciarskich, ulepszonych wyciągów, atrakcji typu jazda na dmuchanych „dętkach”- Snowtubing oraz nowych budynków: usługowego i usługowo-gastronomicznego

w obrębie plateau przesiadkowego. Ponadto analiza ogólnodostępnych danych²² wskazała, że ośrodek funkcjonował w różnych godzinach, w tym w szczególności ograniczone były godziny funkcjonowania w obrębie górnych partii stoków nawet do godz. 16:30. Zatem otwarcie projektowanego ośrodka do godziny 21:00 znacznie wydłuży czas jego funkcjonowania. Mając powyższe na uwadze zasadnym jest uznanie, że projektowany ośrodek będzie generował znacznie większy ruch turystyczny w porównaniu z funkcjonującym do 2019 r. ośrodkiem. Należy również podkreślić, że w zawartym w raporcie uzasadnieniu proponowanego przez wnioskodawcę wariantu wskazano, że ośrodek turystyczno-narciarski ma szansę stać się zimową stolicą narciarstwa, przyciągając turystów nie tylko z Polski, ale także z zagranicy, potwierdzając tym samym planowane znaczne zwiększenie jego atrakcyjności w stosunku do wcześniej funkcjonującego ośrodka.

Z danych przedłożonych wraz z raportem wynika, że w 2024 r. w sezonie zimowym (styczeń, luty, marzec, grudzień) liczba odwiedzin dla obszaru Muszyna Szczawnik wynosiła około 26 500, a w sezonie letnim (czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień) około 84 600. Nawet jeżeli przyjęlibyśmy prognozowaną w raporcie liczbę wizyt to ilość odwiedzin w obszarze projektowanego ośrodka wzrośnie od kilkudziesięciu (o 52 000 w sezonie zimowym) do kilkuset tysięcy (o 149 400 w sezonie letnim). Ponieważ założenia projektowe zakładają możliwość zapewnienia znacznie większej ilości wizyt w ciągu poszczególnych sezonów przy uwzględnieniu powyższych analiz nie można również wykluczyć, że ilość odwiedzin w obrębie analizowanego obszaru będzie znacznie większa.

Z powyższego wynika, że już wzrost liczby odwiedzin terenu projektowanej inwestycji prognozowany przez raport będzie wiązał się z powstaniem istotnie zwiększonych oddziaływań na środowisko, w tym na przyrodę analizowanego obszaru.

Zwiększona obecność człowieka w różnych porach roku w rejonie ośrodka, nowe obiekty usługowe dla turystów/klientów i narciarzy jak i utrzymanie zimowych tras narciarskich (armatki śnieżne, praca ratraków) będzie generować negatywne oddziaływania w postaci płoszenia ssaków (zwiększony hałas, oświetlenie) w różnych okresach aktywności tej grupy tj. rui, rozrodu, wychowu młodych, dobowych dyspersji czy migracji. Powyższe przyczynia się do zmiany sposobu wykorzystania przestrzeni przyrodniczej przez zwierzęta, co wpływa bezpośrednio na stan ich populacji. Powyższe oddziaływania będą prowadzić do fragmentacji siedlisk, zmniejszenia powierzchni areału życiowego drapieżników oraz ograniczenia reprodukcji, żerowania, dyspersji dobowych i migracji, stwarzania barier i silnej izolacji przestrzennej, co w konsekwencji prowadzić może do wycofania się ww. gatunków zwierząt z analizowanego terenu oraz zaniku odciętych populacji (brak przepływu genów, krzyżowanie wsobne, duża podatność na negatywne czynniki lokalne). Zasięg oddziaływania planowanej inwestycji będzie więc wykraczać poza jej teren, wpływając tym samym na duże drapieżniki i ich siedliska nie tylko w rejonie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia.

²² <https://www.wierchomla.com.pl>; <https://www.skionline.pl>

Ze względu na duże terytoria i areale osobnicze oraz duże zapotrzebowanie pokarmowe dużych drapieżników, nawet rozległe kompleksy leśne mogą być zbyt małe, aby stanowić ostoję niezależnej, żywotnej, zróżnicowanej genetycznie populacji rysia, wilka czy niedźwiedzia. Dlatego populacje tych gatunków są w Polsce zbiorem niewielkich lokalnych populacji (tzw. subpopulacji), zasiedlających poszczególne kompleksy leśne, połączonym w całość poprzez korytarze ekologiczne. Największym zagrożeniem dla dużych drapieżników w związku tym, że są gatunkami o dużych wymaganiach przestrzennych jest utrata, fragmentacja i izolacja ich siedlisk. Przetrwanie tych gatunków zależy od sprawnej wymiany osobników (genów) pomiędzy poszczególnymi subpopulacjami. Dlatego tak ważne jest utrzymywanie przestrzennych i funkcjonalnych powiązań między najważniejszymi (węzłowymi) obszarami.

Jak wspomniano wcześniej omawiany obszar znajduje się w obrębie ważnego korytarza ekologicznego Korytarza Karpackiego. Przebiega on przez Bieszczady, Beskid Niski, Beskid Sądecki, Pieniny aż do Tatr i na całej swojej długości łączy się z częściami Karpat leżącymi po stronie ukraińskiej i słowackiej. Korytarz ten jest najważniejszym obszarem umożliwiającym przemieszczanie się i bytowanie dużych ssaków drapieżnych i kopytnych. Ponadto w omawianym przypadku nie można pominąć szczególnego znaczenia analizowanego terenu dla migracji i dyspersji gatunków pomiędzy pasmem Jaworzyny Krynickiej, a pasmem Lubovnianska Vrchovina (Słowacja) i dalej m.in. w kierunku pasma Leluchowskiego. Migracja i dyspersja m.in. dużych drapieżników w obrębie tego korytarza odbywa się przez graniczną dolinę Popradu, która stanowi jedno z najważniejszych połączeń w Karpatach Zachodnich.²³

Zwierzęta wykorzystują teren planowanej inwestycji jako korytarz ekologiczny m.in. pomiędzy ww. pasmami górkimi. Przeprowadzone w 2020 badania genetyczne²⁴ wykazały, że samica wilka przebywająca w paśmie Leluchowskim jest matką osobników wilków zamieszkujących pasmo Jaworzyny Krynickiej. Potwierdza to istnienie drożnych korytarzy pomiędzy tymi pasmami. Cały obszar Ostoi Popradzkiej stanowi korytarz ekologiczny, jednak ciągłość jej połączeń z przyległymi terenami jest w wielu miejscach zagrożona. Dla dyspersji drapieżników w tej części Karpat, istotnym jest utrzymanie drożności w korytarzach łączących m.in. pasmo Jaworzyny Krynickiej z Leluchowem²⁵. Należy również zauważyć, że korytarze ekologiczne łączące pasmo Jaworzyny Krynickiej, w obrębie którego zlokalizowana jest przedmiotowa inwestycja z innymi obszarami występowania dużych drapieżników są silnie ograniczone z uwagi na obecność zwartej zabudowy kształtującej się wzdłuż dróg krajowych nr 75 i 87, co uzasadnia konieczność utrzymania trwałych połączeń pasma Jaworzyny Krynickiej przez graniczną dolinę Popradu.

²³ Załącznik C do projektu Programu Ochrony Niedźwiedzia Brunatnego w Polsce Korytarze ekologiczne N. Selva, T. Zwijacz-Kozica, A. Sergiel, A. Olszańska, F. Zięba, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Warszawa 2011

²⁴ Por. Raport końcowy z inwentaryzacji dużych ssaków drapieżnych na terenie Ostoi Popradzkiej, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk oraz Mentor Consulting sp. z o.o., (Kraków 2020)

²⁵ Inwentaryzacja dużych ssaków drapieżnych na terenie Ostoi Popradzkiej w ramach zadania „Wykonanie ekspertyzy na potrzeby inwentaryzacji dodatkowych na obszarze Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019” (Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk oraz Mentor Consulting sp. z o.o., Kraków 2020)

W omawianym przypadku utrzymanie korytarzy migracyjnych jest niezmiernie ważne dla ww. dużych drapieżników. Korytarze ekologiczne są ważnym elementem planowania ochrony gatunków. Aby utrzymać zdrowe i żywotne populacje zwierząt, należy im umożliwić przemieszczanie się w celu zdobycia pożywienia, ustanowienia terytoriów osobniczych, znalezienia partnerów do rozrodu. Umożliwienie lub zwiększenie szansy na przemieszczenie się osobników pomiędzy lokalnymi populacjami pozwala na przepływ materiału genetycznego, zapobiegając wsobności i utrzymując zmienność genetyczną. Ponadto koniecznym jest umożliwienie zwierzętom wędrówek w celu znalezienia żerowisk, wodopojów oraz nowych miejsc bytowania. Efektywność funkcjonowania korytarzy ekologicznych zawsze będzie determinowała możliwość zachowania równowagi przyrodniczej i trwałości procesów ekologicznych.

Zgodnie z wyrokiem w sprawie Waddenzee (C-127/02, pkt. 48) „podczas dokonywania oceny możliwych skutków planów lub przedsięwzięć, ich istotny charakter powinien być określany w szczególności w świetle charakterystyki i specyficznych uwarunkowań środowiskowych terenu, którego dotyczy plan lub przedsięwzięcie”. Choć należy skoncentrować się na gatunkach i siedliskach będących przedmiotami ochrony o obszarze Natura 2000, należy pamiętać, że oddziaływanie przedsięwzięcia ma również wpływ na inne gatunki i siedliska, a także na środowisko fizyczne. Dlatego ważne jest, aby uwzględnić wszystkie elementy, które są istotne dla funkcji i struktury terenu oraz dla występujących na nim typów siedlisk i gatunków. Ponadto inne gatunki zwierząt mogą być istotne dla określenia potencjalnych skutków dla chronionych gatunków (tutaj dużych drapieżników), jeśli na przykład odgrywają rolę w łańcuchu pokarmowym, od którego zależą cechy docelowe danego obszaru. Dlatego w analizie możliwości wpływu na przedmioty ochrony ważnym jest również branie pod uwagę innych elementów środowiska, w tym np. zachowania i trasy migracji ssaków kopytnych. Tak intensywna, całoroczna eksploatacja terenu byłego ośrodka narciarskiego z pewnością zmieni również trasy migracji i koncentracji zwierząt stanowiących bazę pokarmową ww. przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

W analizowanym przypadku należy również zwrócić uwagę na kumulowanie się ww. oddziaływań z już istniejącym ruchem turystycznym, ruchem pojazdów spalinowych (motocykli quadów), prowadzoną działalnością leśną oraz innymi funkcjonującymi w tej części pasma Jaworzyny Krynickiej ośrodkami turystyczno-sportowo-rekreacyjnymi, które prowadzą do wzmocnienia ich efektu końcowego na duże drapieżniki. Powyższe czynniki już oddziałują na duże drapieżniki, ograniczając ich przestrzeń życiową, a także lokalne i długodystansowe migracje. Wprowadzenie kolejnych oddziaływań o tak dużej skali na ww. gatunki i ich siedliska spowoduje ich kumulację, co w konsekwencji doprowadzi do znaczącego zawężenia wykorzystywanych przez nie terytoriów (terytoria wilka oraz terytoria rysia w obrębie każdej płci tylko w nieznacznym stopniu nakładają się na siebie²⁶), zmuszając je do wycofania się z rejonu pasma Jaworzyny Krynickiej, powodując izolację znajdującego

²⁶ Inspekcja Ochrony Środowiska, Monitoring Gatunków Zwierząt, Przewodnik metodyczny, Część pierwsza, Warszawa 2010

się w sąsiedztwie masywu Pustej Wielkiej (stanowiącego obszar regularnego występowania dużych drapieżników) oraz przerwanie istotnego korytarza ekologicznego zapewniającego wymianę osobników pomiędzy poszczególnymi obszarami. Według raportu *„kluczowym zagadnieniem możliwości oddziaływań skumulowanych reaktywacji ośrodka turystycznego Wierchomla - Muszyna jest odniesienie do uwarunkowań przyrodniczych, w tym w szczególności zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych i migracyjnych ssaków. (...) Zapewnienie ciągłości ekologicznej korytarzy ssaków w regionie stanowi kluczowy czynnik ochrony populacji drapieżników w rejonie obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019, a ograniczenia drożności korytarzy dla tych gatunków wskazywane jest jako jedno z najważniejszych typów zagrożeń zapewnienia odpowiedniego stanu ochrony gatunków ssaków drapieżnych.”* Jak wskazuje raport *„przy założeniu istniejących obecnie inwestycji turystycznych w regionie oraz wszystkich funkcjonujących obecnie form atrakcji turystycznych w skali działań na większym obszarze, reaktywacja ośrodka turystycznego Wierchomla-Muszyna mogłaby stanowić (bez uwzględnienia żadnych działań minimalizacji) dostrzegalne skumulowane oddziaływanie negatywne, w szczególności z planowaną budową tras narciarskich w rejonie m. Łosie (...) oraz biorąc pod uwagę istnienie atrakcji turystycznych przypuszczalnie bez uregulowanych procedur zezwolenia na ich realizację, np. „Sankolandii” (zgodnie z informacjami prasowymi)”*. Jak wykazały przeprowadzone analizy, zaproponowane w raporcie działania minimalizujące dla każdego wariantu nie są wystarczające do wykluczenia możliwości znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000, co szczegółowo opisano w dalszej części postanowienia. Dlatego też należy uznać, że oddziaływania skumulowane planowanej inwestycji będą stanowić „dostrzegalne” oddziaływania negatywne.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że planowana inwestycja będzie generować oddziaływania stałe, długoterminowe, skumulowane, bezpośrednie i pośrednie, powodujące zmianę istniejących warunków środowiskowych, utratę siedlisk oraz utworzenie fizycznej bariery w obrębie istniejącego Korytarza Karpackiego i lokalnych korytarzy przemieszczeń wilka, rysia i niedźwiedzia i ssaków kopytnych stanowiących ich bazę pokarmową, co wiąże się ze znacząco negatywnym oddziaływaniem na duże drapieżniki stanowiące przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 oraz pogorszeniem integralności obszaru i jego powiązań z innymi obszarami. W odniesieniu do niedźwiedzia, który analizowany teren z uwagi na swoje duże zdolności migracyjne może wykorzystywać jako korytarz ekologiczny²⁷ zastosowanie znajduje zasada przezorności zgodnie z którą, w razie wątpliwości wynikających np. z niepewności prognoz czy braków wiedzy należy przyjąć, że znaczące oddziaływania wystąpią. Zasada ta wymaga również aby w przypadku niepewności – cele ochrony obszaru Natura 2000 były traktowane priorytetowo. Obowiązek stosowania zasady przezorności potwierdza orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (por. wyroki ETS: C239/04, C-

²⁷ Por. Raport końcowy z inwentaryzacji przyrodniczej dla zadania: „Reaktywacja i rozwój całorocznego ośrodka turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” Biosphere Sylwia Salach, Rzeszów, lipiec 2024 r.

127/02), zgodnie z którym w chwili wydawania decyzji zatwierdzającej przedsięwzięcie, organ administracji nie może mieć żadnych wątpliwości, że ujemne skutki nie wystąpią. Decydującym kryterium nie jest okoliczność wystąpienia negatywnych skutków, ale wprost przeciwnie: wykazanie braku takich skutków. W konsekwencji, jeżeli organ nie jest w stanie ich wykluczyć, inwestycja w żadnym razie nie może być realizowana.

Przedstawione w raporcie analizy oraz zaproponowane rozwiązania minimalizujące dla wszystkich wariantów nie są wystarczające do wykluczenia możliwości wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na ww. duże drapieżniki.

Raport uzasadniając prognozowany brak istotnego wpływu funkcjonowania ośrodka dla całorocznego bytowania ssaków w tym wilka i rysia w strefach ich obecnych rewirów wokół Szczawnika i Wierchomli podkreślił, że *„działalność zimowa ośrodka w przeszłości nie stanowiła negatywnego oddziaływania na siedliska i wykorzystanie okolicznych terenów przez ssaki drapieżne oraz ssaki ogółem, czemu dowodzą obecne ich pojawienia na tym terenie jak i wyniki publikacji z lat poprzednich”* oraz, że *„na tym obszarze występuje już ruch turystyczny, wypas owiec, koszenie łąk, ruch pojazdów spalinowych (motocykle, quady), prowadzona jest intensywna działalność leśna (zrywkowa), co determinuje stałe pojawianie się ludzi wykorzystujących ten teren w postaci różnych aktywności. Fakt ten wskazuje, iż wilki oraz rysie nie podejmują wycofywania się poza obszar zadania.”*

Jak wskazano wcześniej z uwagi na zwiększoną skalę planowanego zadania (zakres i czas funkcjonowania ośrodka) w stosunku do funkcjonującego wcześniej ośrodka narciarskiego oraz zwiększoną skalę planowanego ruchu turystycznego nastąpi znaczący wzrost istniejących oddziaływań. Otwarcie całorocznego ośrodka turystycznego nie spowoduje zaprzestania działalności leśnej, ruchu pojazdów spalinowych, zmniejszenia obecności ludzi na szlakach turystycznych oraz zaniechania wypasu owiec i koszenia łąk, dlatego też aktywności te należy rozpatrywać w kontekście kumulacji oddziaływań, zwiększających ich skalę. Wcześniejsza działalność ośrodka była ograniczona do okresu zimowego, ponadto jak już wskazano wcześniej, ośrodek ten funkcjonował w różnorodnych godzinach w tym w szczególności ograniczone były godziny funkcjonowania w obrębie górnych partii stoków nawet do godz. 16:30. Do raportu dołączono również decyzje środowiskowe dla funkcjonującego wcześniej zimowego ośrodka narciarskiego *„jakie wnioskodawca zdołał pozyskać”* wskazując wielokrotnie, że nie regulują one godzin pracy ratraków i oświetlenia. Niemniej w raporcie oddziaływania przedsięwzięcia „Budowa stacji Narciarskiej Szczawnik-Jaworzynka” z 2007 r. założono czas pracy wyciągu krzesełkowego na 8 godzin oraz czas pracy ratraków około 3 h w godzinach wieczornych. Ponadto w 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uzgadniając przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcie pn.: „Przebudowa i rozbudowa istniejącego sztaśasu – Wierchomla Mała, budowa sztaśasu Szczawnik, budowa, przebudowa i rozbudowa wyciągów narciarskich, budowa nowych tras narciarskich oraz likwidacja części istniejących wyciągów wraz z budową niezbędnej infrastruktury technicznej” wskazał, jako jeden

z warunków jego realizacji, że „oświetlenie tras narciarskich obsługiwanych przez wyciąg Frycek oraz w obszarze połączenia stacji Szczawnik i Wierchomla należy stosować jedynie do godz. 20.00” oraz, że „praca armatek do zaśnieżania stoków oraz ratraków w górnej części kompleksu powinna rozpoczynać się dopiero około godziny 7.00 i nie powinna być kontynuowana po godzinie 20.00”. Ponadto przeprowadzone wówczas obserwacje terenowe nie wykazały obecności rysia i niedźwiedzia, a wnioski zawarte w raporcie wskazywały m.in, że wilk przechodził przez trasy narciarskie sporadycznie, w porze nocnej, najczęściej jednak o ile jest to możliwe, ich unikał. Wskazano również, że ze względu na porę migracji, godziny wieczorne do późnej nocy, oraz godziny wczesno - poranne, gdy wyciągi nie pracują i nie ma ruchu turystycznego na stacji, wilk oraz pozostałe zwierzęta miały możliwość migracji w takim stopniu jak miało to miejsce wcześniej. Wskazano również, że utrudnienia w migracji zwierząt występować będą głównie w trakcie trwania sezonu zimowego. Poza sezonem zimowym przewidywało się możliwość korzystania przez zwierzęta z terenów stanowiących trasy narciarskie w sposób nieograniczony.

Powyższe informacje, analizy i wnioski nie zostały uwzględnione w przedłożonym raporcie dla projektowanego całorocznego ośrodka turystycznego Wierchomla - Muszyna.

Niezależnie od powyższego, przeprowadzona roczna inwentaryzacja na przełomie lat 2023/2024 poza okresem funkcjonowania ośrodka wykazała, że analizowany teren jest miejscem bytowania (siedliskiem) wilka i rysia oraz korytarzem ekologicznym wykorzystywanym przez te gatunki, a także potencjalnie również przez niedźwiedzia. Dlatego też oddziaływania projektowanej inwestycji powinny być w szczególności określone w odniesieniu do okresu prowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej.

Odnosząc się do zaproponowanych przez raport działań minimalizujących negatywne oddziaływania na ssaki, w tym duże drapieżniki należy wskazać, że:

- ograniczenie działalności zimowej ośrodka w godzinach od 8:00 – 21:00 nie jest skutecznym działaniem minimalizującym, biorąc pod uwagę fakt, że nastąpi znaczne zwiększenie ruchu turystycznego, intensyfikacja atrakcji w centralnej części ośrodka oraz zatrzymanie narciarzy przy punktach gastronomicznych. Ponadto w godz. od 6:00 do 22:00 odbywać się będą przejazdy techniczne oraz obsługa kolei/ośrodka, a w godz. od 21:00-24:00 i od 5:00-8:00 (nie można jednak wykluczyć incydentalnego przygotowania stoków w porze 24:00 – 5:00) będzie miało miejsce przygotowanie stoków, w tym praca ratraków, generując tym samym praktycznie całodobowe oddziaływania (oświetlenie pojazdów, hałas) powodujące płoszenie dużych drapieżników,
- wdrożenie i strefowa praca ratraków tj. podział inwestycji na 3. strefy (północna, centralna i południowa) oraz rozpoczęcie ratrakowania w jednej strefie, po jego zakończeniu, rozpoczęcie prac w kolejnej itd. oraz prowadzenie ratrakowania i przejazdów technicznych przy wyłączonym oświetleniu lamp - w dalszym ciągu generować będzie oddziaływania związane z hałasem (poziom mocy akustycznej ratraka wynosi 105 decybeli [dB (A)]) i oświetleniem pochodzące od pracujących

maszyn. Oddziaływania te swoim zasięgiem wychodzić będą za strefę w której będzie odbywać się ratrakowanie i będą miały wpływ na sąsiednie strefy. Należy również pamiętać o dojeździe i powrocie pojazdów do swoich baz.

- demontowanie na noc tymczasowych wygrodzeń na trasach narciarskich - po szczegółowej analizie ich lokalizacji okazuje się być działaniem nieistotnym z punktu widzenia zapewnienia możliwości przemieszczania się po tym terenie ssaków. Przeprowadzone analizy danych i informacji zawartych w raporcie wykazały, że stref z codziennie montowanymi siatkami będzie bardzo mało. Ich łączna długość na całym obszarze działalności zimowej wyniesie jedynie ok. 920 m. Najdłuższe odcinki ok. 400 m i 240 m²⁸ zlokalizowane zostaną poniżej plateau przesiadkowego i częściowo będą się pokrywać (zlokalizowane równolegle), ograniczając w sumie około 450 m planowanego przedsięwzięcia, które w większości nie ingeruje we wskazane w raporcie strefy wzmożonej aktywności przemieszczeń ssaków. Sam raport wskazuje, że *„w wariantcie rekomendowanym tych siatek jest na tyle mało, że nawet przy ich pozostawieniu na porę nocy – nadal nie można byłoby przypisać im roli bariery ekologicznej”*.
- skrócenie tras narciarskich oraz zmniejszenie powierzchni zajęcia obszaru w stosunku do wariantów alternatywnych (skrócenie czasu potrzebnego do naśnieżania) - również jest pomijalnym działaniem łagodzącym w kontekście generowanych przez planowaną inwestycję znacznych oddziaływań na duże drapieżniki. W przedmiotowym wariantcie skrócono długość trasy nr 4 do około 360 m długości (w wariantcie alternatywnym II ma ona długość 500 m). Skrócenie trasy pozwoliło na zaprojektowanie o około 5 urządzeń naśnieżających mniej (łącznie około 105 szt.) i ograniczenie wycinki o ok. 2189 m². Zrezygnowano również z zaprojektowanego w wariantcie alternatywnym II łącznika WL5 o długości 113 m. Powyższe w porównaniu z parametrami planowanej inwestycji która obejmuje obszar ok. 71 ha w tym ok 34 ha powierzchni zabudowy (łącznie tereny docelowo przekształcone) oraz długości tras ok. 7 635 m jest zmianą nieistotnie zmniejszającą generowane oddziaływania.
- ograniczenie działalności ośrodka w okresie od 1 kwietnia do końca maja z udostępnieniem ośrodka dla turystów/klientów na przełomie kwietnia i maja w ciągu nie więcej niż 10 dni tzw. długiego weekendu majowego w godz. od 8:00 - 18:00 - wbrew twierdzeniom raportu nie jest wystarczającym działaniem ograniczającym wzmożony ruch turystyczny w okresie spodziewanej ciąży i porodu samic/y rysia (obserwacje os. samicy z młodymi w sąsiedztwie terenu zadania). Należy podkreślić, że ryś jest gatunkiem bardzo skrytym i czujnym. Ruch turystyczny i hałas powodują u rysia (jak i u innych antropofobowych gatunków zwierząt) m.in. stres, płosząc je, co w okresie spodziewanej ciąży i porodu rysia ma szczególne znaczenie, gdyż samica rysia na miejsce porodu wybiera miejsca zaciszne. Stres związany z uruchomieniem działalności ośrodka w okresie weekendu majowego i z wielotysięcznym ruchem turystycznym, który zostanie „zatrzymany” w rejonie ośrodka będzie zmuszać rysie do poszukiwania bardziej

²⁸ Pomiary orientacyjne dokonane za pomocą narzędzi dostępnych na geoportal.gov.pl w oparciu o ryc. 36, 37 i 38 raportu „Lokalizacja wygrodzeń tras narciarskich w postaci siatek”.

spokojnych terenów dla rozrodu, spowoduje ich wycofanie z analizowanego obszaru, a tym samym utratę dogodnego siedliska ich rozrodu. Stres może również przyczynić się do zaprzestania rozrodu. Ponadto należy zauważyć, że w kwietniu i maju, w czasie gdy ośrodek nie będzie udostępniony dla ruchu turystycznego będą prowadzone w nim prace naprawcze/utrzymawcze/ przeglądy w godz. od 6:00 do 18:00.

- ograniczenie działalności letniej w wariantcie rekomendowanym do godzin od 8.00 do 18:00/20:00, zmniejszy antropopresję w okresach wzmożonej aktywności drapieżników (zmrzch, poranek) - niemniej wprowadzony w okresie letnim zakaz prowadzenia prac serwisowych, poruszania się pojazdami spalinowymi, używania ciągników oraz innego typu emiterów hałasu w okresie nocy, zmrzchu i świtu przy jednoczesnym jak wskazuje raport umożliwieniu pracownikom przejazdu w porze zmrzchu, świtu i pory nocnej w lecie za pomocą kolei, świadczy o możliwej całodobowej aktywności ludzkiej w obrębie ośrodka.

Ponadto obecnie duże drapieżniki mogą wykorzystywać analizowany teren praktycznie całodobowo. Aktywność dobową dużych drapieżników jest zwiększona o świcie i zmrzchu, ale drapieżniki te aktywne są również w dzień. Prowadzony przy użyciu fotopułapek monitoring wilka i rysia w Puszczy Rominckiej²⁹ w sezonie kwiecień 2023 – marzec 2024 pozwolił m.in. na uzyskanie aktualnych danych na temat dobowych wzorców aktywności tych drapieżników. Wilki były stwierdzane w ciągu całej doby. Dość wysoki udział obserwacji dziennych wilka (38%) w skali całego roku wynikać może z relatywnie niskiej penetracji Puszczy przez ludzi. Natomiast większość obserwacji rysia odnotowano między zachodem i wschodem słońca, tj. o świcie i zmrzchu (ok. 48%) oraz w nocy (ok. 39%), a obserwacjeienne należały do rzadkości (ok. 13%). Należy jednak podkreślić, że w odniesieniu do rysia jego aktywność dzienna widoczna jest w miejscach spokojnych, w szczególności w okresie zwiększonego zapotrzebowania pokarmowego m.in. w okresie wychowywania młodych³⁰. Dowodem aktywności dziennej rysia w sezonie letnim jest m.in. zdjęcie z fotopułapki załączone do raportu końcowego z inwentaryzacji sporządzonej dla projektowanego ośrodka turystycznego Wierchomla-Muszyna w Szczawniku, datowane na 28.08.2023 r. na godz. 9.50. Z powyższego wynika, że chociaż aktywność dużych drapieżników w ciągu dnia jest niższa, to nie jest ona wykluczona, a czasem nawet konieczna (znalezienie pożywienia).

- skupienie działalności ośrodka w jego części centralnej, pozostawienie poza działalnością letnią części północnej (okolice Wierchomli) i południowej ośrodka (odcinek pomiędzy parkingiem w Szczawniku, a stacją górną kolei KL1) - nie można uznać za działanie minimalizujące ponieważ to właśnie centralna część ośrodka, w której planowana jest działalność wiosenno-letnia znajduje się w jednej z największych stref możliwej wzmożonej aktywności ssaków (strefie korytarzy

²⁹ Monitoring wilka *Canis lupus* i rysia *Lynx lynx* w Puszczy Rominckiej przy użyciu fotopułapek, Karol Kustus, Dawid Czastkiewicz, *Przegląd Przyrodniczy* XXXV, 2 (2024): 80-98

³⁰ Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. 2004. *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków)*. m Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6,

fauny) wskazanej przez raport. Jak wskazuje raport skupienie działalności w części centralnej pozwoli na ograniczenie obecności turystów (poza osobami wędrującymi wzdłuż szlaków, tak jak to ma miejsce obecnie) w tzw. strefach korytarzowych, którymi raport nazwał obszary, w rejonie których nie będzie prowadzona działalność letnia ośrodka, niemniej zostały one wyznaczone częściowo poza strefami możliwej wzmożonej aktywności ssaków i nie uwzględniają ww. jednej z największych stref aktywności ssaków, zlokalizowanej właśnie w centralnej części ośrodka.

- zamykanie obiektów gastronomicznych na godzinę przed zamknięciem ośrodka, zabezpieczenie śmietników przy obiektach gastronomicznych, umieszczenie wzdłuż szlaków, w rejonie stref korytarzowych, w eksponowanych miejscach tablic informacyjnych: „*Uwaga – ostoja wilka, rysia i niedźwiedzia. Zachowaj ciszę*”, wprowadzenie działań edukacji przyrodniczej w ramach atrakcji turystycznych na terenie ośrodka, rekomendacja zastosowania wjazdu na teren ośrodka i zjazdu powrotnego za pomocą kolei KL1 wraz z zaleceniem, aby ograniczyć piesze poruszanie się po stokach czy wzdłuż tras leśnych położonych na północ od parkingu (wraz z wyjaśnieniem konieczności ze względu na ochronę ssaków drapieżnych) - to działania „kosmetyczne” w stosunku do generowanych przez planowany ośrodek oddziaływań. Nie eliminują one wcześniej opisanych oddziaływań, mogą ale nie muszą wpływać na zachowania turystów/klientów/narciarzy korzystających z ośrodka.

Biorąc pod uwagę wyrok NSA sygn akt II OSK 1472/15 z dnia 21 lutego 2017 roku, w którym mowa m.in. że *„W opisach wariantów powinno znaleźć się jednoznaczne wskazanie sposobu funkcjonowania przedsięwzięcia, zgodnie z parametrami technicznymi opisującymi przedsięwzięcie. Nie jest zatem dopuszczalne przyjęcie w wariantach możliwości sterowania przedsięwzięciem w sposób nieprzewidywalny i zmienny w zależności od szeregu czynników niezależnych od inwestora np. okresowe wyłączanie działania przedsięwzięcia (...), poprzez zmianę przepustowości obu wyciągów”*. Zaproponowane powyżej działania minimalizujące znaczący wpływ na duże ssaki drapieżne, częściowo są związane ze sterowaniem funkcjonowania ośrodka i zależą od jego obsługi.

Powyższe analizy wskazują, że zastosowane środki minimalizujące są częściowo sterowalne, niemożliwe do egzekwowania w momencie funkcjonowania ośrodka, a przede wszystkim nie wystarczające do wykluczenia możliwości znacząco negatywnych oddziaływań na duże drapieżniki stanowiące przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

W przyjętych tymczasowych celach ochrony dla siedlisk przyrodniczych i gatunków, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019, wynikających z warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony ³¹ m.in. w odniesieniu do wilka rysia i niedźwiedzia określono wskaźniki charakteryzujące stan ochrony tych gatunków.

³¹ <https://www.gov.pl/web/rdos-krakow/ostoja-popradzka>

Stan ochrony gatunku w obszarze Natura 2000 jest scharakteryzowany m.in. parametrami takimi jak: populacja, siedlisko, szanse zachowania gatunku. Każdy z parametrów jest oceniany w skali: FV = właściwy, U1 = niezadowolający, U2 = zły. W przypadku braku danych zapisuje się XX = nieznany. Łączna ocena stanu ochrony jest ustalana na podstawie ww. parametrów wg następującego schematu wnioskowania:

- jeżeli choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U2, to ocena globalna = U2;
- jeżeli nie zachodzi powyższe, ale choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U1, to ocena globalna = U1;
- jeżeli nie zachodzi powyższe, ale dwa lub trzy parametry są ocenione jako XX, to ocena globalna = XX;
- jeżeli nie zachodzi powyższe (tj. wszystkie trzy parametry są ocenione jako FV albo dwa parametry są ocenione jako FV, a jeden jako XX), to ocena globalna = FV.³²

W tymczasowych celach ochrony³³ dla rysia wskaźniki dotyczące: liczby samic prowadzących młode, średniej liczby młodych na samicę, stopnia izolacji siedlisk oraz szans zachowania gatunku określone na poziomie U1 (niezadowolającym). Na poziomie U1 określono również zagęszczenie populacji, liczbę watach, stopień izolacji siedlisk oraz szanse zachowania gatunku dla wilka. W odniesieniu do niedźwiedzia wskaźniki takie jak liczebność, zaludnienie oraz turystyka określono na poziomie U2 (złym), a szanse zachowania gatunku na poziomie U1.

Z powyższego wynika, że ogólna ocena stanu ochrony rysia i wilka w obszarze Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 jest niezadowolająca U1, a w przypadku niedźwiedzia - zła U2, a więc stan ochrony ww. gatunków na terenie obszaru Natura 2000 jest niewłaściwy³⁴.

W przypadku gdy stan ochrony siedliska lub gatunku na danym obszarze jest już niewłaściwy lub gdy przekroczone są krytyczne progi oddziaływania na szczególne atrybuty siedliska lub gatunku (lub jeżeli dany obszar objęty jest łącznymi skutkami, które doprowadzą do powstania którejkolwiek z tych sytuacji), wszelkie dodatkowe plany lub przedsięwzięcia, które oddzielnie lub w połączeniu z innymi skutkują dalszymi oddziaływaniami na te siedliska lub gatunki, prawdopodobnie będą miały znaczące skutki dla danego obszaru Natura 2000.³⁵

Należy podkreślić, że dla wszystkich ww. drapieżników szanse zachowania gatunku określone zostały na poziomie U1 niezadowolającym, co oznacza, że zachowanie gatunku w perspektywie 10–20 lat nie jest pewne, ale jest prawdopodobne, o ile uda się zapobiec istniejącym negatywnym oddziaływaniom i przewidywanym umiarkowanym zagrożeniom. Według raportu końcowego dla zadania „Wykonanie ekspertyzy na potrzeby inwentaryzacji dodatkowych na obszarze

³² Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 21 stycznia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

³³ <https://www.gov.pl/web/rdos-krakow/ostoja-popradzka>

³⁴ na potrzeby określania stanu ochrony gatunków i typów siedlisk na poziomie regionów biogeograficznych Komisja Europejska przyjęła trzystopniową skalę: FV – stan właściwy; U1 - niewłaściwy – niezadowolający U1; - niewłaściwy – zły U2, por. Metodyka monitoringu przyrodniczego gatunków zwierząt w latach 2006-2008, GIOŚ.

³⁵ Zawiadomienie Komisji - Ocena planów i przedsięwzięć w odniesieniu do obszarów Natura 2000 Wytoczne metodyczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG.Dz.U.UE.C.2021.437.1 z dnia 2021.10.28

Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019³⁶ czynnikami decydującymi o niezadowalającej U1 perspektywie zachowania ww. populacji są m.in.: postępująca izolacja obszaru, a także rosnąca presja turystyczna oraz tworzenie dużych ośrodków turystyki zimowej.

Do głównych zagrożeń dla obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 należą kompleksy narciarskie (G02.02) oraz inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (G01.08)³⁷. Potwierdzają to wyniki raportu końcowego dla zadania „Wykonanie ekspertyzy na potrzeby inwentaryzacji dodatkowych na obszarze Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019” Inwentaryzacja dużych ssaków drapieżnych³⁸ zgodnie z którym zagrożeniem dla dużych drapieżników są m.in. *„Wyciągi i trasy narciarskie, które wcinają się głęboko w kompleksy leśne i sięgają większych wysokości, powodują funkcjonalną fragmentację ważnych siedlisk wilka, płoszenie i zmniejszenie powierzchni terenów odpowiednich dla rozrodu i odpoczynku tego gatunku. Największy negatywny wpływ na stan siedliska wilków mają: kompleks narciarski „Dwie Doliny” Wierchomla-Muszyna oraz Stacja Narciarska Jaworzyna Krynicka. Rozbudowywany obecnie kompleks „Dwie Doliny” wraz z istniejącymi drogami oraz powiązaną infrastrukturą (np. oświetlenie stoku czy naśnieżanie) powoduje izolację masywu Pustej Wielkiej”*. Z uwagi na to, że zaproponowane działania minimalizujące nie wykluczają możliwości znaczącego negatywnego oddziaływania na ww. duże drapieżniki, ich siedliska, a także trasy ich przemieszczeń (jak i ssaków kopytnych stanowiących ich bazę pokarmową) należy uznać, planowana budowa całorocznego ośrodka turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku stanowi jedno z głównych zagrożeń dla obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019. W odniesieniu do wilka i rysia istotne jest również nie pogarszanie stopnia izolacji siedlisk, który w chwili obecnej jest niezadowalający, połączenia są słabe, przerywane. Przedmiotowa inwestycja może więc spowodować nieosiągnięcie celów ochrony zaproponowanych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

Biorąc powyższe pod uwagę realizacja przedmiotowego przedsięwzięcia powodując utratę, fragmentację i izolację siedlisk dużych drapieżników, a tym samym pogorszenie stanu ich ochrony - stoi w sprzeczności z celem utworzenia obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 o którym mowa w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Popradzka PLH120019³⁹ jakim jest zapewnienie trwałej ochrony dużych drapieżników stanowiących przedmiot ochrony ww. obszaru Natura 2000 lub odtworzenia ich właściwego stanu ochrony oraz powoduje negatywny wpływ na integralność obszaru Natura 2000, którą zgodnie z art. 5 pkt 1 d ustawy o ochronie przyrody⁴⁰ należy rozumieć jako *„spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych*

³⁶ Inwentaryzacja dużych ssaków drapieżnych na terenie Ostoi Popradzkiej w ramach zadania „Wykonanie ekspertyzy na potrzeby inwentaryzacji dodatkowych na obszarze Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019” (Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk oraz Mentor Consulting sp. z o.o., Kraków 2020)

³⁷ Por. Standardowy formularz danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019

³⁸ Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk oraz Mentor Consulting sp. z o.o., Kraków 2020

³⁹ Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Popradzka PLH120019 (Dz.U. z 2022 r., poz. 1427).

⁴⁰ Dz.U. z 2024 r., poz. 1478.

warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”.

Planowane przedsięwzięcie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 na skutek zaistnienia negatywnych antropogenicznych oddziaływań, utrudniających utrzymanie dotychczasowych cech omawianego terenu związanych z występowaniem dużych drapieżników będących przedmiotem ochrony ww. obszaru Natura 2000 pogarszając stan zachowania ww. przedmiotów ochrony i ich siedlisk, integralność obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka oraz jego powiązania z innymi obszarami.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000 lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zgodnie z art. 34 ustawy o ochronie przyrody „jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich - dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000”.

Odnosząc się do kwestii nadrzędnego interesu publicznego zasadne jest przytoczenie treści wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 31.07.2008 r. sygn. akt. IV SA/Wa 672/08 w którym stwierdzono iż „inwestycja, będąca indywidualnym przedsięwzięciem gospodarczym, nie stanowi bowiem emanacji nadrzędnego interesu publicznego określonego w art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, nawet z racji stworzenia w ten sposób miejsc pracy dla lokalnej społeczności. Nie każde bowiem przedsięwzięcie gospodarcze lub społeczne stanowi realizację nadrzędnego interesu publicznego, a tylko takie, które z racji swej użyteczności ale i zarazem konieczności, podejmowane jest z pożytkiem dla całego społeczeństwa, gdzie pożytek ten zasługuje w powszechnej opinii na osiągnięcie nawet kosztem jego uciążliwości wobec środowiska przyrodniczego, przy zapewnieniu jednak stosownej kompensacji przyrodniczej w maksymalnym stopniu ograniczającej tę uciążliwość”. Ponadto zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 13.03.2009 r. sygn. akt. IV SA/Wa 84/09 powołując się na interes

publiczny w rozumieniu art. 34 ustawy o ochronie przyrody (przesłankę koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego) należy mieć na uwadze, że w interesie publicznym leży przede wszystkim ochrona dobra wspólnego, jakim są środowisko i obszary Natura 2000 wyznaczone i projektowane (potencjalne), przy wykorzystaniu koncepcji współodpowiedzialności Państwa i społeczeństwa za ich ochronę.

Korzyści jakie mogłaby przynieść planowana inwestycja w zaproponowanym zakresie i skali są nieporównywalne do strat jakie w wyniku jej realizacji poniesie środowisko przyrodnicze. Jak wskazano funkcjonowanie zaplanowanej inwestycji spowoduje utratę miejsc rozrodu, żerowania, siedlisk, dyspersji dobowych i migracji, stworzy barierę i silną izolację przestrzenną, co w konsekwencji prowadzić może do wycofania się dużych drapieżników z analizowanego terenu oraz zaniku odciętych populacji (brak przepływu genów, krzyżowanie wsobne, duża podatność na negatywne czynniki lokalne). Przedstawione w raporcie warianty alternatywne generują jeszcze większe oddziaływania niż ten wybrany przez Inwestora. Należy zauważyć, że wariant polegający na reaktywacji jedynie ośrodka zimowego (jak częściowo sugeruje tytuł przedsięwzięcia) Inwestor uznał za nierentowny, a tym samym nie wskazał go jako racjonalnego wariantu alternatywnego. Rozwój infrastruktury turystycznej, jak każda inwestycja, powinien być zrównoważony i uwzględniać istniejące już w obrębie obszarów chronionych zagospodarowanie turystyczne. Należy pamiętać, że przyroda jest dobrem wspólnym. Nie wszyscy turyści poszukują atrakcji opartych na całorocznych ośrodkach turystycznych. Coraz więcej osób szuka krajobrazów naturalnych, ciszy, spokoju i kontaktu z przyrodą. Ponadto ingerencja w miejsce rozrodu lub wychowu młodych rysia czy wilka może powodować przyzwyczajanie młodych osobników do zapachu człowieka i utratę naturalnego lęku przed nim lub wręcz przeniesienie się dużych drapieżników w tereny sąsiadujące z ludzkimi osadami. Jak wiemy z licznych doniesień medialnych, rodzi to kolejne problemy z bliską obecnością zwierząt uważanych za niebezpieczne, przede wszystkim wywołuje u ludzi strach i oczekiwania wobec organów administracji, by w sytuacjach tych odpowiednio reagowały.

Wobec powyższego za realizacją przedmiotowej inwestycji nie przemawiają konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego. Podkreślić należy, iż planowane przedsięwzięcie powoduje znacząco negatywne oddziaływania m.in. na gatunek priorytetowy jakim jest wilk i niedźwiedź w związku z czym zezwolenie o którym mowa w art. 34 mogłoby być udzielone wyłącznie w celu ochrony zdrowia i życia ludzi, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego czy też wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej, które to z ww. przesłanek nie zachodzą w przypadku przedmiotowej inwestycji.

Przedmiotowe przedsięwzięcie w zakresie analizowanego zimowego i letniego zagospodarowania i funkcjonowania będzie więc znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 81 ust 2 ustawy OOS „jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika, że przedsięwzięcie może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody”. Są to kompetencje organu wydającego decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach niemniej już na tym etapie (w trakcie trwającej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko) tutaj. Organ zauważa, że żaden z przedstawionych wariantów nie wyklucza w sposób jednoznaczny możliwości znacząco negatywnych oddziaływań na duże drapieżniki stanowiące przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019.

W zakresie oddziaływania przedmiotowej inwestycji na występujące w analizowanym rejonie pozostałe przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH120019 tj. siedliska przyrodnicze oraz gatunki takie jak: biegacz urozmaicony, kumak górski oraz nietoperze: podkowiec mały i nocek orzęsiony przy zastosowaniu rozwiązań projektowych oraz działań ograniczających negatywne oddziaływania planowanej inwestycji, nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań mogących pogorszyć stan tych siedlisk oraz siedlisk gatunków czy też znacząco wpłynąć negatywnie na te gatunki.

Jak wskazano wcześniej planowana inwestycja położna jest również na terenie Popradzkiego Parku Krajobrazowego.

Popradzki Park Krajobrazowy chroniony jest na mocy uchwały nr XLII/640/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 października 2017 r. w sprawie Popradzkiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2017 r., poz. 7239). Powyższa uchwała wprowadziła dla Popradzkiego Parku Krajobrazowego szereg zakazów oraz szczególne cele ochrony Parku dotyczące ochrony wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych. Wśród celów ochrony ww. uchwała wymienia m.in. zachowanie cennych gatunków roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków ginących, prawnie chronionych oraz gatunków i siedlisk o istotnym znaczeniu dla obszaru Natura 2000 PLH120019 „Ostoja Popradzka”, zachowanie korytarzy ekologicznych.

Z uwagi na opisane powyżej oddziaływania projektowanej inwestycji na duże drapieżniki: wilka, rysia i niedźwiedzia należy uznać, że jej realizacja pozostaje również w sprzeczności z ww. celami ochrony ustalonymi w uchwale w sprawie Popradzkiego Parku Krajobrazowego jakimi są: zachowanie cennych gatunków roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków ginących, prawnie chronionych i gatunków i siedlisk o istotnym znaczeniu dla obszaru Natura 2000 PLH120019 „Ostoja Popradzka” oraz zachowanie korytarzy ekologicznych.

Reasumując: Realizacja planowanego przedsięwzięcia pod nazwą „Reaktywacja i rozwój całorocznego Ośrodka Turystycznego Wierchomla – Muszyna w Szczawniku” będzie wiązać się ze znacząco negatywnym oddziaływaniem na obszar Natura 2000 Ostoja Popradzka PLH 120019 w zakresie

jej oddziaływania na wilka, rysia i niedźwiedzia tj. gatunków stanowiących przedmiot ochrony ww. obszaru Natura 2000. Wobec powyższego nie jest możliwe uzgodnienie przedmiotowej inwestycji.

Dla przedmiotowego przedsięwzięcia negatywne stanowiska wyraziła również Regionalna Rada Ochrony Przyrody oraz Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, po konsultacjach z członkami Rady Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego.

Biorąc powyższe pod uwagę orzeczono jak w sentencji.

P o u c z e n i e

Na niniejsze postanowienie nie przysługuje zażalenie. Postanowienie można zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

**Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Krakowie
Mariusz Skwara
Zastępca Regionalnego Dyrektora
Regionalny Konserwator Przyrody
/podpis elektroniczny/**

Otrzymują:

1. Burmistrz Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna, Rynek 31, 33-370 Muszyna
2. [REDACTED]
3. Pozostałe strony postępowania zawiadamiane w trybie art. 49 k.p.a.,
4. ST-II. aa .

INFORMACJA W ZAKRESIE PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH

Uprzejmie informujemy, że:

1. Administratorem danych osobowych jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska z siedzibą w Krakowie ul. Mogilska 25, 31-542 Kraków tel.: 12 61 98 161
2. Dane kontaktowe inspektora ochrony danych osobowych: iod@krakow.rdos.gov.pl
3. Pani/ Pana dane osobowe będą przetwarzane w związku z działaniami podejmowanymi w sprawach dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, na podstawie art. 6 ust.1 lit. c), e) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (w ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
4. Dane osobowe są udostępniane następującym kategoriom odbiorców:
 - podmiotom upoważnionym do ich otrzymania na mocy przepisów prawa,
 - podmiotom serwisującym i obsługującym nasze systemy informatyczne

5. Dane osobowe będą przechowywane przez okres wynikający z przepisów prawa tj. Jednolitego Rzeczonego Wykazu Akt Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska tj. - w przypadku:
 - dokumentacji dotyczącej: decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia – wieczyście;
 - opinii, weryfikacja postępowań, aktualność warunków – po 10 latach ekspertyza przez okres 10 lat, przy czym po upływie tego okresu dokumentacja zostanie poddana ekspertyzie, co do dalszego okresu jej przechowywania,
6. Osobie, której dane dotyczą przysługuje prawo do żądania od administratora dostępu do danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania, prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, a także prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa,
7. Obowiązek podania danych wynika z Ustawy z dnia z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Nie podanie danych osobowych uniemożliwi realizację działań wskazanych w pkt 3.
8. Administrator nie przetwarza danych osobowych w sposób zautomatyzowany, w tym dane osobowe nie podlegają profilowaniu.